

Täysistunto

Tiistai 2.6.2020 klo 14.00—16.33

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto keskeytettiin klo 15.52. Täysistuntoa jatkettiin klo 15.56. Täysistunto päättyi klo 16.33.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (14.00—15.52 ja 15.56—15.58) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.58—16.33).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 18-20/2020 vp.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Hallituksen vuosikertomus 2019 (K 1/2020 vp).

2.3. Sidonnaisuudet, muut

Eduskunnalle on annettu Apulaisoikeusasiamiehen sidonnaisuusselvitys M 25/2020 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Keskustelu

14.01 Riikka Purra ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen siis valiokunnan mietinnön.

Hallituksen esityksessä laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta laajennetaan väliaikaisesti kansainvälistä suojelua hakeneen työnteko-oikeutta. Työnteon aloittamista rajoittava karenssiaika poistettaisiin sellaisilta kansainvälistä suojelua hakeneilta, joilla on lain voimaan tullessa kansainvälistä suojelua koskeva asia vireillä joko Maahanmuuttovirastossa tai hallintotuomioistuimessa. Työnteko-oikeuden kesto laajennetaan niin, että oikeus työskennellä jatkuisi täytäntöönpanokelpoisesta maastapoistamispäätöksestä huolimatta niin kauan kuin ulkomaalaiselle annetaan vastaanottopalveluja.

Hallintovaliokunta toteaa, että ehdotetulla väliaikaisella lainsäädännöllä ei ole suoraan vaikutusta maastapoistamispäätösten täytäntöönpanoon. Poliisi voi poistaa henkilön maasta, vaikka hänellä on ehdotetun lain mukainen työnteko-oikeus ja hän on sen nojalla työllistynyt, jos palauttaminen on käytännössä poikkeusoloissa mahdollista. Asiantuntijakuulemisessa esitetyn arvion mukaan työnteko-oikeuden laajentamisella saattaa olla vaikutusta henkilön halukkuuteen poistua maasta. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Anteeksi, edustaja Purra, hetkinen. — Pyydän, että pidetään turvavälit tässä salissa. Kiitos. — Olkaa hyvä.

Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä, että tehokas palautuspolitiikka on toimivan maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan keskeinen elementti. Tehokas palauttaminen on olennaista myös EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimivuuden näkökulmasta. Ehdotettuja väliaikaisia säännöksiä sovelletaan vain niihin ulkomaalaisiin, joiden kansainvälistä suojelua koskeva asia on lain voimaan tullessa vireillä. Työnteko-oikeus ei palaudu sellaisille turvapaikanhakijoille, joiden työnteko-oikeus on lain voimaan tullessa jo päättynyt täytäntöönpanokelpoisen maastapoistamispäätöksen vuoksi.

Valiokunta pitää perusteltuna, että ehdotetut muutokset koskevat vain työskentelyä maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalouden tehtävissä. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotettujen väliaikaisten muutosten vaikutuksia erityisesti turvapaikanhakijoiden työllistymiseen seurataan tarkkaan. Tämä edellyttää myös tilastoinnin kehittämistä, jotta työnteko-oikeuden laajentamisen vaikutuksia voidaan jälkikäteen luotettavasti arvioida. Valiokunta korostaa ajantasaisen tilastotiedon merkitystä lakiehdotusten vaikutusten arvioinnin välineenä. Valiokunta pitää maa- ja metsätalousvaliokunnan tavoin välttämättömänä, että koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa kaikkien lakiehdotuksessa tarkoitetuilla toimialoilla työskentelevien kausityöntekijöiden olosuhteisiin, työsuojeluun, työturvallisuuteen sekä niiden valvontaan kiinnitetään erityistä huomiota.

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana mietinnöstä ilmevin huomautuksin. Valiokunta kuitenkin tähdentää, että turvapaikkajärjestelmä ei ole tarkoitettu työvoiman maahanmuuton väyläksi eikä ehdotetulla väliaikaisella lainsäädännöllä tule sivuuttaa työntekoon tarkoitettuja oleskelulupaprosesseja. Tästäkin syystä on välttämätöntä, että väliaikaiset säännökset ovat voimassa vain sen rajoitetun ajan, kun kausityövoiman saatavuudessa on poikkeusolojen vallitessa rajaliikenteen rajoituksista johtuen ongelmia. Valiokunta pitää sääntelyn johdonmukaisuuden varmistamiseksi perustel-

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

tuna, että nyt tehtävät väliaikaiset muutokset ovat voimassa 31.10.2020 asti, kuten aiemmin keväällä tehdyt väliaikaiset ulkomaalaislainsäädännön muutoksetkin.

Valiokunta ehdottaa asiassa eduskunnan hyväksyttäväksi kahta lausumaa, joista toisessa korostetaan vaikutusten seuranta, josta tulee antaa selvitys hallintovaliokunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä, ja toisessa sen selvittämistä, miten työnantaja voi nykyistä luotettavammin varmistua kansainvälistä suojelua hakeneen ulkomaalaisen työntekojen oikeudesta. Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta.

14.05 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Niin kuin tuossa lähetekeskustelussa kristillisdemokraatit jo totesivat, kannatamme tätä lakiesitystä muilta osin paitsi tämän työntekojen oikeuden laajentamisen osalta lainvoimaisen kielteisen päätöksen saaneitten kohdalla.

Arvoisa puhemies! On todellakin tärkeää, että tällä muutoksella väliaikaisesti laajennetaan suojelua hakeneitten työntekojen oikeutta, ja erityisesti tämä on tärkeää näillä maatala- ja puutarhatalouden aloilla. Nämä ovat huoltovarmuuden kannalta tärkeitä aloja, ja on todellakin tärkeää, että me saamme kaikki mahdolliset työvoimareservit käyttöön.

Se on huomattava, mikä tuolla valiokuntakuulemisessa ja lähetekeskustelussakin tuli jo esille, että tämä lakiesitys ei suurelta osalta tule lisäämään työntekojen oikeutettujen määrää, ja jos mietitään sitä tarvetta — 16 000:ta työntekijää, jotka tällä hetkellä kausityöntekijöinä meillä tuolla maataloudessa ovat olleet — niin tämä on vain pieni lisä siihen, mutta KD katsoo, että tämäkin lisä on ehdottoman tärkeä, ja siinä mielessä puollamme muilta osin tätä lakiesitystä.

Arvoisa puhemies! Tuolla hallintovaliokunnan kuulemisessa on tullut esille, muun muassa Poliisihallituksen näkemyksenä, se, että tämä tilanne, jossa olisi mahdollista, että nämä kielteisen päätöksen saaneet voisivat jatkaa, ei ole toivottava eikä kannatettava. Täytyy muistaa tässä työnantajan kohdalla se, että työnantajan on aika vaikea olla tietoinen siitä, onko työntekijällä voimassa oleva oleskelulupa vaiko ei. Siinäkin mielessä voi ajatella näin, että työnantajalle ei pidä lisätä työnantajan rasitetta tältä osin. Siksi on yksinkertaista, että työntekijällä ei ole oikeutta tehdä työtä, mikäli hänellä ei myöskään ole oikeutta oleskella maassa ja hänellä on kielteinen päätös.

Arvoisa puhemies! Muilta osin KD tosiaankin kannattaa tätä lakiesitystä, ja tämä on hyvä lisä tähän maatalouden vaikeaan työllisyystilanteeseen.

14.08 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislain muutosesitys kuuluu niihin hallituksen esityksiin, joiden tarkoituksena on helpottaa maa- ja puutarhatalouden kausitöistä selviytymistä tänä keväänä ja kesänä. Tämä esityshän, jota nyt käsitellään, poistaa työntekojen aloittamista rajoittavan karenssiajan niiltä turvapaikanhakijoilta, jotka ovat turvapaikkaa hakeneet lain voimaan tullessa.

Muita esityksiä, jotka liittyvät tähän maa- ja puutarhatalouden kausityövoiman saamiseen, ovat määräaikainen korotus työttömyysturvan suojaosaan, työttömyysturvalainsäädännössä tarkoitetun liikkumisavustuksen käyttömahdollisuuden laajentaminen määräajaksi ja sitten maatalouden luopumistuen ansiotulorajan määräaikainen soveltamatta jättäminen. Näillä kaikilla on oma merkityksensä. Tämän päivän ensimmäisellä, tällä ulkomaalaislain muutoksella, on varsin marginaalinen merkitys kokonaisuuteen nähden, mutta tietysti näillä on oma merkityksensä.

Merkittävin on kuitenkin se päätöskokonaisuus, jonka hallitus on tehnyt EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisen kausityövoiman saamiseksi maahan. Aikaisemminhan on jo tehty

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

päätökset 4 500:sta EU- ja Eta-alueen ulkopuolisesta työntekijästä, ja viime perjantai-ilta-na hallitus sitten tiedotti, että maahan saa tulla toiset 4 500 kausityöntekijää, eli yhteensä siis 9 000 on se luku, jolle on tällainen mahdollisuus tulossa. Tietysti tähän liittyy se, että Migri eli Maahanmuuttovirasto on, sanoisinko, varsin maltillinen työpanoksessaan, ja niitä päätöksiä sieltä odotellaan kovasti. Eräille viljelijöille niitä saattaa tippua kyllä pari kolme päivässä, mutta vähänkin suurempi yrittäjä joutuu sitten odottelemaan niitä sieltä.

Tärkeää on, että kuitenkin näitä kokeneita EU- ja Eta-alueen ulkopuolisia työntekijöitä saadaan maahan, ja toivottavaa olisi, että hallitus vielä tekisi yhden päätöksen, jolla se poistaisi tuon lukumääräisen ylärajan, eli heitä saisi tulla tarvittava määrä.

14.10 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta on vihreä päiväuni. Tämä esitys on pelkkää vihervasemmistolaista ideologiaa, jolla ei ole todellisuuden kanssa mitään tekemistä ja vielä vähemmän merkitystä kyseisille aloille. Tässä vihervasemmisto vie, demarit ja keskusta vikisevät.

Tilanne on se, että lopputulos tässä laissa tulee olemaan selkeä. Tämä laki ei tule edesauttamaan juuri ketään, koska tällä hetkellä jo niillä turvapaikanhakijoilla, jotka ovat maassa, kun kausityövoiman tarve tulee — lähes kaikilla niillä tuhannella, joita tämä on pyritty saamaan koskemaan — on nykyisin mukainen työnteko-oikeus Suomessa. Tässä on siis käytetty valtavaa armeijaa virkamiehistöä, eduskuntaa, valiokuntia, turhaa aikaa ja veronmaksajien rahaa vain siihen, että saadaan leimattua väliaikaiseen lakiin vihervasemmistolainen turha leima. Me voimme todeta, että tämä lakimuutos koskisi noin tuhatta Suomessa kolmen tai kuuden kuukauden karenssissa olevaa turvapaikanhakijaa, kun työluvullisia loisii maassa toimeettomana nelisentuhatta. Kuinka monta näistä pyörii pelloilla? Hallitus myöntää itse, että tämä laki tulee työllistämään vain muutamia kymmeniä kriittisille kausityöaloille. Työllisyysvaikutukset henkilömäärinä tulevat olemaan paljon vähäisemmät kuin mitä on se määrä asiantuntijoita ja eri instansseja, joita tätäkin esitystä varten on kuultu.

Tällaisena aikana tällaisten resurssien käyttö on häikäilemätöntä vihervasemmistolaista politiikkaa. Tässä salissa on herrasmiessopimuksena sovittu, että nyt käsitellään kriisiin todella vaikuttavia tekijöitä. Suomi on ongelmissa, ja tässä salissa käsitellään sellaista lakiehdotusta, joka ei tule auttamaan yhtään pisaraa tässä todellisessa ongelmavyyhdessä. Tämän salin tulisi keskittyä nyt siihen, että suomalaiset selviävät tästä kriisistä, eikä tällaiseen turhuuteen, jonka sieltä toinen, vasen äärilaita tuo tänne saliin poliittisen ideologiansa pönkittämiseksi. Katson erittäin pahoin tällaista politikointia kriisin aikana. Kun herrasmiessopimus sanoo, että me teemme yhdessä Suomen eteen asioita, ei tuoda ideologioita silloin tähän saliin. Toivon näin jatkossa.

Meidän on katsottava myöskin totuutta silmiin. Turvapaikanhakijoita on siis alle promille tällä hetkellä tuolla työmaailmassa, ja nyt jos me sanomme suoraan Suomen kansalle, että laittomat, paperittomat, laittomasti tässä maassa olevat pyritään vihreän ideologian saattelemina saattelemaan töihin, [Puhemies: Aika!] niin kyllä minä sanon, että voi aikoja, voi tapoja ja voi suomineitoparkaa. — Kiitos.

14.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä pyritään vastaamaan kausityövoiman saantiin maataloilla ja puutarha-alalla, ja kyllähän tämä valitettavasti on aika vaatimaton toimenpide tähän tarpeeseen nähden. Tuossa lähetekeskustelussa, kun hallitus

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

tämän esityksen eduskuntaan toi, totesin, että kyllä maastapoistumispäätöksen tulee olla johdonmukainen ja sen tulee tarkoittaa henkilön pikaista poistamista maasta myös korona-aikana. Kokoomus on ollut käsittelemässä tätä hallintovaliokunnassa, ja meidän valiokuntavastaavamme, edustaja Talvitie hetken kuluttua esittää tuon meidän vastalauseemme ja korjausehdotuksemme tähän esitykseen.

Tavoitteena on siis aika lailla pienellä toimenpiteellä yrittää ratkaista kausityövoiman saantiongelma. Näitä kyseisiä henkilöitä, joita tämä koskettaisi, on Suomessa noin tuhat, ja taitaa käydä niin, että tämä on työllistänyt määrällisesti enempi suomalaisia virkamiehiä, kansanedustajia ja muita kuin mitä tämä tulee aidosti näitä kausityöntekijöitä tuomaan tuonne puutarha- ja maatalouden pariin. Kausityövoiman todellinen tarve on jopa yli 16 000 työntekijää, ja nyt pitää kysyä, millä toimenpiteillä hallitus on saamassa nämä kausityöntekijät tänne.

Keskustan edustaja Kiviranta puhui kyllä kauniisti. Hän kertoi, että on tehty päätös 4 500 kausityöntekijästä, ja nyt se on kuulemma nostettu 9 000:een, mutta jos edustaja Kiviranta olisi salissa, niin kysyisin: minkä takia hallitus on kuitenkin vain vajaan 900 kausityöntekijää tässä vaiheessa Suomeen saanut?

Lähes 70 prosenttia tuottajista olisi tarvinnut tiedon kausityövoiman saatavuudesta jo huhtikuun alussa, jotta tämän kauden tuotanto ei vaarantuisi, eli ollaan auttamattomasti myöhässä. Euroopan komissiokin on kehottanut EU-maita sallimaan ulkomaalaisten maataloustyöntekijöiden maahantulon pandemian aiheuttamista rajoituksista huolimatta, ja tuntuu erikoiselta, jos joku Suomessa haraa sitä vastaan, niin että näitä ulkomaalaisia kausityöntekijöitä tänne ei saada.

Kuuluu kolme kysymystä: Hallitus on todennäköisesti ollut tietoinen maatalouden kausityövoimakysymyksestä jo helmikuun puolella. Ministeriön virkamiehet ovat varmasti taustoittaneet vähintään ministeri Leppää ja hänen avustajakuntaansa jo aikaisemmin tilanteen vakavuudesta ja mahdollisista ratkaisukeinoista. Miksi Marinin hallitus ei ole toiminut jo helmikuussa, kun asia on tietoon saatu? Miksi poliittisessa ohjauksessa on valittu vain vähimmäistoimenpiteet, vaikka hallitus on julkisesti kertonut viikko toisensa jälkeen tekevänsä kaikkensa? Kausityövoiman tarve [Puhemies koputtaa] kasvaa viikko viikolta, arvoisa hallitus. Ja viimeisenä: Hallitus on heittänyt kaksi kuukautta hukkaan asettaessaan toiveensa vain tämän yhden [Puhemies: Aika!] vaatimattoman kortin varaan, joka on asettanut viljelijät ja marjatilalliset tukalaan asemaan. Kauanko kestää vielä, että hallitukselta nähdään kausityövoiman osalta tekoja?

14.17 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Tavoite työvoimapulan helpottamisesta huoltovarmuusaloilla on oikea. Koronaepidemia ja sen torjumiseksi tehdyt rajaliikenteen rajoitukset ovat johtaneet tietyillä alueilla Suomessa hyvin vaikeaan työvoimapulaan, mutta kun katsotaan tätä työvoimapulatilannetta, niin on todellakin niin, että tämä on kovin, kovin vaatimaton toimi vastaamaan siihen. Kausityöntekijöiden tarve on kaikkiaan yli 16 000 työntekijää, ja nyt me puhumme tässä esityksessä joistakin kymmenistä työntekijöistä, eli tämä on hyvin mikrokokoinen vastaus tähän isoon ongelmaan.

Tämän esityksen hyötyjä vähentää se, että se koskisi vain osaa huoltovarmuusaloista. Se koskisi maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalouden tehtäviä mutta jättäisi osan huoltovarmuusaloista ulos. Paitsi että me kiinnitämme huomiota siihen, että nämä hyödyt ovat rajalliset, kävimme valiokunnassa keskustelua myöskin siitä, että nämä hyödyt ovat rajallisia suhteessa haittoihin, mitä tämä tuo esimerkiksi heikennyksinä turvapaikkajärjestelmään.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Me hyväksymme karenssiajan poistamisen kansainvälistä suojelua hakeneilta väliaikaisena toimenpiteenä, mutta on hyvä korostaa tätä väliaikaisuutta, sillä pysyvänä tämä esitys synnyttäisi Suomeen epäterveen kannustimen tulla maahan turvapaikanhakijana työn perässä työperäiseen maahanmuuttoon tarkoitetut väylät ja jonotusajat ohittaen.

Toiseksi kiinnitämme turvapaikkajärjestelmän mielessä huomiota kielteisen päätöksen saaneisiin. Sisäministeriön poliisiosaston lausunnossa todetaan, että ”työnteko-oikeuden laajentaminen, olkoonkin se vain väliaikainen ratkaisu, ei kannusta kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita noudattamaan paluuvetoa ja palaamaan kotimaahansa vapaaehtoisesti, vaikka se olisi mahdollista”. Jaamme tämän huolen, ja siksi tämä esitetty väliaikainen poikkeus kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeuteen tulisi rajata koskemaan vain kansainvälistä suojelua hakevia.

Tulee myöskin varmistaa se, että työnantaja saa tiedon työntekijän eli tässä tapauksessa turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden päättymisestä. Työntekijällä ei välttämättä itsellään ole intressiä tällaisesta muutoksesta tilanteessaan kertoa, ja siksi esitimme esimerkiksi tuolla valiokunnassa sitä, että tiedonantovelvoite tulisi säätää viranomaisille, niin että tulisi varmistettua tämän tiedon kulkeminen.

Summa summarum: Tämä hallituksen esitys tuo pientä helpotusta hallitusti toteutettuna. Me kuitenkin edellytämme vahvasti sitä, että hallitus ryhtyy välittömästi aidosti vaikuttaviin toimiin työvoiman tarjonnan lisäämiseksi huoltovarmuuden kannalta keskeisillä aloilla.

14.20 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen mukaan tämän esityksen tavoitteena on lisätä työvoiman tarjontaa sellaisissa työtehtävissä, jotka ovat huoltovarmuuden kannalta välttämättömiä, mutta onhan se selvää, ettei tällä esityksellä turvata ruoansaantiamme ja 16 000 kausityöntekijän tarvetta.

Ministeri Ohisalon mielestä ”turvapaikanhakijoista moni haluaisi tehdä töitä” ja ”tilojen huolta pitää kuulla nyt tarkasti”. Siitä, haluavatko turvapaikanhakijat tehdä töitä, voidaan olla montaa mieltä. Edes työluvalliset turvapaikanhakijat eivät mene töihin. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastojen julkisiin tietoihin perustuen voidaan todeta, että pakolaismaa-taustaisten yleinen työllistymisaste oli vuonna 17 vain 26 prosenttia. Samoista tilastoista selviää myös, että ainoastaan 20 henkilöä näistä teki nimenomaan maa- tai metsätaloustöitä. Muutaman kymmenen turvapaikanhakijan työllistämisyritys ei näin isossa kuvassa ratkaise kuitenkaan yhtään mitään.

Siitä olen ministerin kanssa samaa mieltä, että tilojen huolta pitää kyllä kuunnella. Missä ovat hallituksen esitykset niiden satojentuhansien suomalaisten työllistämiseksi, jotka ovat koronan vuoksi lomautettuja, irtisanottuja tai menettäneet viime hetkellä kesätyöpaikkansa? Suomessa on myös yli puoli miljoonaa vähintään 18-vuotiaasta opiskelijaa, joista vain hieman reilu puolet on työllisiä. On siis selvää, että opiskelijoissa on huima työvoimapotentialiaali, mutta Pohjoismaiden korkeimmat opintotuen tulorajat eivät kannusta opiskelijoita tekemään töitä. Työnteosta rangaistaan opintotuen takaisinperinnässä.

Ehdotankin, että hallitus mahdollistaa opiskelijoiden ottaa vastaan huoltovarmuuden kannalta kriittistä kausityötä ilman opintotuen takaisinperintää vuoden 2020 osalta, jotta työllistyminen maataloilla koettaisiin houkuttelevana ja taloudellisesti kannattavana vaihtoehtona. [Jussi Halla-aho: Hyvä ajatus!] Vaihtoehtoisesti ehdotan, että hallitus poistaa väliaikaisesti opintotuen tulorajat kokonaan vuoden 2020 osalta. Tämä olisi myös osa ratkai-

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

sua maatilojen akuuttiin työvoimapulaan ja yksi parhaita toimia paljon puhuttuun syrjäytymisen vastaiseen työhön.

Tämän jälkeen voikin kysyä: mitä konkreettisia toimia hallitus on tehnyt, että suomalaiset saataisiin huoltovarmuuden kannalta välttämättömille aloille töihin, ja miksi satoja työntunteja hukataan ministeriöissä ja hallituksessa tällaisten esitysten laatimiseen?

14.22 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Tätä lakiesitystä on pitkin matkaa perusteltu sillä, että maatalous tarvitsee työvoimaa ja että kaikki kivet on käännettävä työvoiman löytämiseksi. Mitään lakiesitystä ei kuitenkaan pidä arvioida ainoastaan sen tavoitteiden perusteella. On esitettävä kaksi kysymystä: edistääkö lakimuutos kyseisiä tavoitteita, ja onko sillä kielteisiä vaikutuksia?

Laki koskee vain lain voimaantulon jälkeen jätettyjä turvapaikkahakemuksia. Koska uusia hakijoita ei ole tullut viime kuukausina ja koska karenssi kestää pääsääntöisesti kolme kuukautta, suurimmalla osalla kohderyhmään kuuluvista henkilöistä on hyvin läheisessä tulevaisuudessa työskentelyoikeus nykyisenkin lain nojalla.

Toiseksi, kuten täällä ovat monet todenneet, turvapaikanhakijoiden ja kansainvälistä suojelua saavien työllisyysaste on lohduttoman surkea. Tärkeimpiä turvapaikanhakijoiden lähtömaita ovat Irak, Somalia ja Afganistan. Kaikista näistä maista tulleista ihmisistä alle promille työskentelee maatalouteen liittyvissä tehtävissä. Työllistyminen ei siis tapahdu työluvasta huolimatta. Tämä tarkoittaa, että muutaman kuukauden karenssi ei ole syy tulijoiden surkeaan työllisyysasteeseen eikä työllisyysastetta voida parantaa poistamalla kyseinen karenssi.

Arvoisa puhemies! Kevään aikana on tullut selväksi, että suomalaiset työttömät eivät kelpaa kausitöihin. Tätäkin taustaa vasten on mielenkiintoista, että juuri maahan saapuneissa kieli- ja ammattitaidottomissa turvapaikanhakijoissa nähdään niin ratkaiseva potentiaali. On käsittämätöntä, että hallitus käyttää aikaansa tällaiseen sen sijaan, että se pyrkisi patistamaan töihin sitä turvapaikanhakijoiden ja kansainvälistä suojelua nauttivien valtavaa enemmistöä, jolla on työskentelyoikeus mutta ei työhaluja. Tämä on käsittämätöntä myös siksi, että eduskunta ei pysty työskentelemään normaalisti eikä tänne pitäisi tuoda muita kuin välttämättömiä ja kiireellisiä lakiesityksiä. [Riikka Purra: Mutta tulee koko ajan!]

Vihreiden ja sisäministerin maahanmuuttoagenda on kaikille tuttu. Tavoitteena on lisätä haitallista maahanmuuttoa kaikin kuviteltavissa olevin ja välillä mielikuvituksellisinkin keinoin. Tavoitteena on, että joka ainoa turvapaikkaturisti voi jäädä tänne elinikäiseen täysihoidtoon.

Immettelyn keskustaa ja sosiaalidemokraatteja. Teille näyttää käyvän aivan kaikki, mitä vihreät ministerit puuhastelevat: ”kyllä” Isis-naisille Syyriasta, ”kyllä” turvapaikanhakijoille Kreikan leireiltä. Nyt hallitukselta on tulossa esitys kotouttamislain muuttamisesta siten, että turvapaikanhakijoita kohdeltaisiin alaikäisinä 25 ikävuoteen asti. [Puhemies koputtaa] Käykö sekin teille? Oletteko te luovuttaneet vihreille monopolin maahanmuuttoasioissa vastineeksi siitä, että vihreät ovat hiljaa kaikissa muissa asioissa? [Puhemies: Aika!]

14.26 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tätä ulkomaalaislain muutosta käsiteltiin lausunnon osalta maa- ja metsätalousvaliokunnassa, siis asiantuntijavaliokunnassa. Sielläkin se herätti ihmetystä, mutta toki hallituspuolueitten voimin se tähän mietintöön päätyi.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Kokoomus on jättänyt asiasta eriävän mielipiteen, ja tällä linjalla jatketaan. Ei tästä hallintovaliokunnan mietinnöstäkään tule asian osalta yhtään hullua hurskaammaksi.

On edelleen vaikea keksiä järjestistä perustetta sille, miksi työnteke-oikeutta laajennetaisiin edes väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoisten maastapoistumispäätösten jälkeiselle ajalle. [Jussi Halla-aho: Syyt ovat selvät!] Sisäministeriön poliisiosasto on lausunut, että työnteke-oikeuden laajentaminen, vaikka väliaikaisena, ei kannusta kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita noudattamaan paluuvetoa ja palaamaan kotimaahan, vaikka se olisi mahdollista. Tämä on selvää tekstiä, mutta siitä huolimatta hallitus tuo tämän esityksen. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille annetaan oljenkorsi keplotte luun. Eihän tässä vain ole kyse jostain hallituksen sisäisestä lehmänkaupasta, josta eduskunta ei tiedä mitään? [Jussi Halla-aho: Juuri siitä on kysymys!]

Kausityövoiman tarve maataloudessa on 16 000 henkilöä — 6 000 turvapaikanhakijasta 4 000 voi jo tehdä töitä. Tällä hallituksen hölmöilyllä, joka vaarantaa suomalaista turvapaikkajärjestelmää, saadaan ehkä parikymmentä työntekijää. Maataloustuottajat, arvostettu yhteisö, pitävät lausunnossaan esitystä täysin riittämättömänä ja peräänkuuluttavat aitoja, vaikuttavia toimia. Koska niitä saadaan?

Arvoisa puhemies! Minulle on kerrottu, että Suomen Keskusta olisi sellainen puolue, josta löytyy osaamista maatalouteen liittyvistä kysymyksistä. [Jussi Halla-aho: Se on vanhentunutta tietoa!] Täällä on muutama urhea keskustalainen paikalla nyt tätä esitystä puolustamassa, ja haluaisinkin kysyä keskustan edustajilta: Mitä erinomaisia asioita näette tässä hallituksen esityksessä? Miten se parantaa suomalaisen maatalouden kausityövoiman saatavuutta merkittävästi? Miten se on perusteltu Suomen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta?

14.28 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia opposition pontevista puheenvuoroista, ja kiitoksia myöskin edustaja Sankelolle sen asian huomioimisesta, että keskusta on, totta kai, johtava maaseutujen puolustaja. [Naurua] Tästähän tämä lähtee.

Kuten edustaja Halla-aho sanoi, hallitus on tosiaan tässä kausityöongelmassa kääntänyt moniakin kiviä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Takkiahhan!] On pyritty monin keinoin lisäämään työvoiman saatavuutta ja tarjontaa maa-, metsä-, kala- ja puutarhataloutta harjoittaville yrityksille, [Jussi Halla-aho: Tässäkö niitä saadaan?] ja tässäkin on kyse eräästä määräaikaisesta niin sanotusta koronalaista yhtenä vastauksena kausityöongelmiin, vaikkakin — myönnettäköön tässä kohtaa — sen vaikuttavuus on melko pieni. [Perussuomalaisten ryhmästä: Nolla! — Sebastian Tynkkynen: Miksi te tuotte sen tänne?] On tosiaan huomioitava, että tämä hallituksen kausityöpaketti ei koostu vain tästä vaan neljästä osasta, siis korotuksesta työttömyysturvan suojaosaan — kuunnelkaa tarkkaan — liikkuvuusavustuksen laajentamisesta, [Riikka Purran välihuuto] luopumistuen ansiotulorajan soveltamatta jättämisestä ja tässä esiintyvistä työnteon aloittamista rajoittavan karanteenajan poistamisesta — ja nämä kaikki määräaikaisesti. Tämä puheena oleva määräaikainen lainmuutosesitys ja sitä koskeva mietintö ei siis ole irrallinen esitys, vaan se on osa paketista, jolla pyritään paitsi helpottamaan satokauden onnistumista, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ylipäättään saamaan ihmiset toimimaan hyödyllisten työskentelyjen parissa, ja se on minun mielestäni kovin tärkeä pyrkimys. On selvää, että tässä ehdotettujen muutosten työllisyysvaikutusten voidaan arvioida olevan [Perussuomalaisten ryhmästä: Nolla!] kymmenissä tai sadoissa [Perussuomalaisten ryhmästä: Säälittävää!] työntekijöissä.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Pienestä kokonaismäärästä huolimatta esimerkiksi tällä turvapaikanhakijoiden työnte-ko-oikeuden laajentamisella saattaa kuitenkin olla paikallisesti suurikin merkitys [Jussi Halla-aho: Saattaa!] yksittäisille alan toimijoille. Turvapaikanhakija työllistyy todennäköi-
sesti vastaanottokeskuspaikkakunnalla tai sen läheisyydessä oleville tiloille, eikä tällöin tarvitse esimerkiksi muuttaa vastaanottokeskuksesta toiseen. Ja hyvät edustajat, lähtisin ar-
kijärjen kautta siitä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Nimenomaan! — Välihuutoja perus-
suomalaisten ryhmästä] että myös turvapaikanhakijoiden on viisasta työskennellä edes
kausiluontoisesti, mikäli se vain on mahdollista. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mutta kun
he eivät mene!] Jos pelkästään oleillaan, se ei ole kenellekään hyväksi, ja jos heistä [Puhem-
ies koputtaa] on apua kausityössä tai ylipäänsä missä tahansa työssä, en näe siinä kovin
suurta vääryyttä tai dramatiikkaa.

14.32 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tässä on käsittelyssä hallituksen esitys ulko-
maalaislain väliaikaiseksi muuttamiseksi, ja siinä ehdotetaan ulkomaalaislain väliaikaista
muuttamista kansainvälistä suojelua hakeneen työnte-oikeuteen liittyen. Tämä on perus-
teltu maa- ja metsätalousalan työvoimapulalla.

Kausityövoiman tarve on siellä yli 16 000. Tällä määräaikaisella lakimuutoksella voitai-
siin saada ehkä muutama kymmenen työntekijää sinne, kielitaidottomia työntekijöitä vie-
lä. [Jussi Halla-aho: Ne on kalliita työntekijöitä!] Kun huomiodaan, kuinka paljon tämä la-
kivalmistelu on vienyt virkamiesten työaika, niin tähän on käytännössä naurettava esi-
tys suoraan sanottuna. Tämän vaikutus on vain pisara meressä, [Jussi Halla-aho: Nolla, ei
sitäkään!] ja siinä on perustavanlaatuisia ongelmia.

Muun muassa sisäministeriön poliisiosaston asiantuntijalausunnossa todetaan voitavan
arvioida, että ”työnte-oikeuden laajentaminen, olkoonkin se vain väliaikainen ratkaisu,
ei kannusta kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita noudattamaan paluuvai-
tettaan ja palaamaan kotimaahansa vapaaehtoisesti, [Jussi Halla-aho: Se on tarkoituskin!]
vaikka se olisi mahdollista”. Halutaanko oikeasti antaa sellainen viesti, että jos on saanut
kielteisen turvapaikkapäätöksen ja pitäisi poistua maasta, niin pyydetäänkin: ”Tervetuloa
töihin, älkääkä lähtekö.” Tämä on käsittämätöntä ristiriitaisuutta, ja kyllähän tämä koko
esitys on selkeä poliittinen lehmänkauppa. [Sebastian Tynkkynen: Juuri näin!]

Hallituksen pitäisikin ryhtyä aidosti vaikuttaviin toimiin työvoiman tarjonnan lisäämi-
seksi huoltovarmuuden kannalta keskeisillä aloilla, ja tämä olisi pitänyt tehdä jo huomai-
tavasti aikaisemmin. Nyt ollaan kesäkuussa, ja nyt ollaan tuomassa tällaista esitystä.

Nostaisin vielä muutaman asian, mitä kokoomus on esittänyt siitä, millä tavalla voitai-
siin saada vaikuttavia toimia: Esimerkiksi lomautettu henkilö voisi työskennellä kuukau-
den maa-, puutarha-, marjatilalla siten, että hän ei menettäisi lomautuskorvausta koko-
naan — hallituspuolueet vastustivat tätä. Työttömän olisi saatava tehdä alasta riippumatta
töitä kokopäiväisestäikin siten, että ansiosidonnaisesta tuesta vähennettäisiin vain puolet
itse tienatusta palkasta, tai voitaisiin houkutella ulkomaalaisia maataloustyöntekijöitä saa-
pumaan Suomeen Saksan mallin mukaisesti. Opintotuen tulorajoista pitäisi luopua väliai-
kaisesti, ja muutenkin tulorajoja pitäisi selkeästi nostaa. Pitäisi kannustaa opiskelijoita töi-
hin, ei lyntätä heitä ja estää sitä. Ja TE-keskusten olisi ohjattava lomautettuja ammattilaisia
maatalousyrittäjien apuun. [Puhemies koputtaa] Miksei näitä vaikuttavia toimia oikeasti
oteta käyttöön?

14.35 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kertoo karua kieltä siitä, ettei suomalaista työvoimaa ole riittävästi tarjolla maatalouden kausitöihin. Jos kotimaiset kausityömarkkinat olisivat vetovoimaiset, emme käsittelisi tämänytyypisiä lakiesityksiä. [Riikka Purra: Mistäköhän se johtuu?]

Koronaepidemia on osoittanut Suomen olevan haavoittuvaisen riippuvainen ulkomaisesta työvoimasta, kun työvoima ei ole voinut liikkua entiseen malliin. Lakiesitys on yksi keino hallituksen monista kausityövoimaa koskevista keinoista saada maa-, metsä-, kala- ja puutarhataloutta harjoittaville yrityksille tarvittava määrä työntekijöitä. Kyseessä on määräaikainen laki eli niin sanottu koronalaki, joka on voimassa tämän vuoden loppuun saakka, mikä on sama aika, [Jussi Halla-aho: Ja sitten haetaan jatkoaikaa!] milloin poikkeusolojen on määrä päättyä näillä näkymin — oliko se lokakuun loppuun mennessä?

Hallitus on kausityövoiman ongelman ratkaisemiseksi käynyt läpi kaikkia mahdollisia keinoja. Aiemmin huhtikuussa on hyväksytty väliaikainen lainsäädännön muutos, jonka tarkoituksena on etenkin Suomessa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työpanoksen nykyistä joustavampi hyödyntäminen koronavirustilanteen vuoksi vallitsevissa poikkeusoloissa huoltovarmuuden ja työmarkkinoiden toiminnan kannalta välttämättömillä aloilla ja tehtävissä.

Hallitus tietää varsin hyvin, ettei tällä lakiesityksellä lisätä merkittävästi tiloilla tarvittavaa työvoimaa. Kyse onkin yhdestä keinosta varmistaa, etteivät viljelijät jää pulaan. Viljelijän näkökulmasta varmasti on tervetullut jokainen käsipari, jolla estetään sadon pilaantuminen ja keräämättä jättäminen. Viljelijä voi käyttää tämän mahdollisuuden hyväksi ja työllistää jo maassa olevan pakolaisen tai turvapaikanhakijan. Siksi tätä lakiesitystä ei voi pitää erityisesti vetovoimatekijänä.

Ajattelen myös niin, että pelkästään on järkevää antaa pakolaiselle tai turvapaikanhakijalle mahdollisuus tehdä työtä, jos vaihtoehtona on mitääntekemättömyys vastaanottokeskuksessa. [Lulu Ranne: Entäs omat nuoret?] Terve ihminen kaipaa mielekästä tekemistä, ja kausityöt ovat varmasti tervetullutta vaihtelua vastaanottokeskuselämän arkeen. Pääasiana lakiesityksellä on tietenkin omalta osaltaan varmistaa tarvittavien maatalous- ja sadonkorjuutöiden sujuminen.

14.38 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä perussuomalaiset ovat monesti syyttäneet viherpesusta, ideologisesta viherpesusta, ja siitä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] että tässä turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaa sekoitellaan ja näperrellään. Samalla he kuitenkin itse sortuvat maahanmuuttopoliittiseen ideologiseen purkaukseen välittämättä maatalojen ja maatalouden todellisista ongelmista. Kyse on muutamista kymmenistä tai sadoista turvapaikanhakijoista. Tämä koko kokonaisuus — tämä laki ja tämä esitys ja ne aiemmin tänne jo tulleet ja tulossa olevat — on niitä malleja, joilla maan hallitus hakee ratkaisuja siihen, miten suomalainen maa- ja metsätalous pääsee yli tämän kriisin. [Sebastian Tynkkynen: Melkoisia ratkaisuja!]

Edustaja Laiho kyseli täällä vaikuttavien toimien perään, ja täytyy hänelle huomauttaa, että hallitushan on viljelijöiden tilannetta helpottaakseen ja kotimaisen maatalouden tuotannon turvaamiseksi esittänyt lukuisia toimia. Me olemme nostaneet tämän ukrainalaisten kausityöntekijöiden tulon jo aikaisemmin esiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entä tämä esitys?] Nyt kun Schengen-alueella kulkemista on helpotettu, myöskin kausityöntekijät on luettu tähän joukkoon mukaan, ja mitä tulee tähän työttömyysturvan suojaosaan, niin myös se on otettu huomioon, jotta olisi helpompi mennä sinne tiloille tekemään työtä.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Haluan vielä muistuttaa, arvoisa puhemies, siitä, että meillähän maatalouden kannattavuus on erittäin heikkoa, ja vaikka valtaosa Suomessa tuotetusta ruoasta ja luonnonvaralan tehtävistä hoidetaankin kotimaisella työvoimalla, niin silti tosiaankin vuosittain — niin kuin täällä salissa moneen kertaan on sanottu — tarvitaan lähes 16 000 kausityöntekijää, se on noin 6 prosenttia suomalaistilojen työvoimasta. Tällä hetkellä tunnelmat tiloilla ovat erittäin synkät. Moni joutuu vähentämään tuotantoaan, ja niin kuin tiedetään, moni odottaa edelleen niitä päätöksiä siitä, että saataisiin sato korjattua, kun nämä luvat seisovat Maahanmuuttovirastossa.

Me keskustassa haluamme suunnata katseemme tulevaan ja ennen kaikkea maatalouden kannattavuuden parantamiseen, niin kuin koko hallitus, ja tähän yhteyteen kuuluu myöskin huoltovarmuuden parantaminen. Meidän on tehtävä kaikki mahdollinen, jotta maatalouden ennen kaikkea kannattavuus paranee, mutta huolehditään siitä, että tässä maassa jatkossakin tuotetaan puhdasta kotimaista ruokaa.

14.40 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia väliaikaisesti. Muutoksella laajennettaisiin väliaikaisesti kansainvälistä suojelua hakeneen työnteko-oikeutta. Työnteon aloittamista rajoittava karenssiaika poistettaisiin sellaisilta kansainvälistä suojelua hakeneilta, joilla on lain voimaan tullessa kansainvälistä suojelua koskeva asia vireillä joko Maahanmuuttovirastossa tai hallintotuomioistuimessa. Työnteko-oikeuden kesto laajennettaisiin siten, että oikeus työskennellä jatkuisi täytöntöönpanokelpoisesta maastapoistamispäätöksestä huolimatta niin kauan kuin ulkomaalaiselle annetaan vastaanottopalveluja.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on puhtaasti ideologinen ja sotkee niin turvapaikkajärjestelmää kuin työperäiseen maahanmuuttoon liittyvät prosessit. Tällainen laki murentaa turvapaikkajärjestelmän uskottavuuden eikä kannusta kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita myöskään noudattamaan paluovelvoitetta. Miten hallitus voi antaa tällaisen signaalin laittomasti maassa oleskeleville? Miksi haluatte pitää heidät Suomessa? Se ei ole kenenkään etu.

Arvoisa puhemies! Hallitus markkinoi lakiesitystään väestön suojaamisen sekä yhteiskunnan ja talouselämän toiminnan turvaamisen perustein. Ehdotettujen muutosten työllisyysvaikutusten arvioidaan kuitenkin olevan vain joitain kymmeniä tai satoja työntekijöitä, vaikka tarve on yli 16 000 ihmistä. Kuinka tällaista voidaan edes myydä edellä mainituin syin? Väestön suojaaminen tai yhteiskunnan toiminnan turvaaminen ei voi olla kymmenistä tai edes sadoista ulkomaalaisista kiinni — ja tämä kaikki tehdään vielä aikana, jolloin satojatuhausia suomalaisia on koronakriisin vuoksi lomautettu tai irtisanottu. Hallituksen esitys ja sen antama viesti on näiden työelämän ulkopuolelle joutuneiden ihmisten silmissä erittäin myrkyllinen. Satojentuhansien lomautettujen lisäksi tuhannet nuoret ja opiskelijat ovat vaarassa jäädä ilman kesätöitä. Sen takia olisi erittäin tarpeen kannustaa maatalousyrittäjiä työllistämään nimenomaan suomalaisia ja ryhtyä lainsäädäntötoimenpiteisiin suomalaisten lomautettujen ja työttömien työnteon helpottamiseksi ilman, että tukiin liittyvät karenssit ynnä muut tekevät kausityön vastaanottamisesta kannattamatonta.

Karenssin poistamisen seurauksena sillä, onko henkilö todellisuudessa kansainvälisen suojelun tarpeessa vai ei, ei enää tule olemaan mitään käytännön merkitystä. Siirtymällä työmarkkinoille maahan alun perin turvapaikanhakijana saapunut henkilö voi hakea itselleen työntekijän oleskelulupaa ja siten joka tapauksessa jäädä maahan kielteisestä turvapaikkapäätöksestä huolimatta. Työmarkkinoiden avaaminen henkilöille, joilla ei ole suo-

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

malaisen yhteiskunnan ja suomalaisen työelämän pelisääntöjen tuntemusta, tulee lisäämään väärinkäytöksiä ja pahentamaan matalapalkkamaahanmuuttoon [Puhemies koputtaa] liittyviä ongelmia, kuten alipalkkausta ja hyväksikäyttöä.

14.43 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Tätä asiaa on valmisteltu ja käsitelty pitkään ja monipuolisesti, kuten laajasta lausuntoaineistosta ilmenee. Tähänhän liittyy ongelmia, kieltämättä, mutta niitä voidaan hallita.

Ainoan sitaatin luen tässä nyt suoraan hallintovaliokunnan mietinnöstä:

”Valiokunta toteaa, että ehdotetulla väliaikaisella lainsäädännöllä ei ole suoraan vaikutusta maastapoistamispäätösten täytäntöönpanoon. Poliisi voi poistaa henkilön maasta, vaikka hänellä on ehdotetun lain mukainen työnteko-oikeus ja hän on sen nojalla työllistynyt, jos palauttaminen on käytännössä poikkeusoloissa mahdollista. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa” — johon täällä muuten on viitattu — ”esitetyn arvion mukaan työnteko-oikeuden laajentamisella siten, että henkilöllä on täytäntöönpanokelpoisesta maastapoistamispäätöksestä huolimatta oikeus jatkaa työntekoa, saattaa olla vaikutusta henkilön halukkuuteen poistua maasta.

Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä, että tehokas palautuspolitiikka on toimivan maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan keskeinen elementti. Tehokas palauttaminen on olennaista myös EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimivuuden näkökulmasta.”

Tämä ei ole maahanmuuttopoliittinen linjaehdotus, vaikka ymmärrän, että perussuomalaiset yrittävät tämän sellaiseksi tehdä keskustelussa. Tämä on työvoimapolitiikkaa. [Sheikki Laakso: Montako tulee?] Toki tiedetään, että tämän vaikutus tulee olemaan vähäinen. Keskustan kovat kivet, Kiviranta ja Kivisaari, sekä edustajat Mattila ja Ovaska ovat käyttäneet tästä erinomaisia puheenvuoroja, joissa ovat tuoneet esille muun muassa tämän neljätuhatta ja neljätuhatta muulla tavalla saatavaa ulkomaista työntekijää pelloille ja tiloille tällä hetkellä. Oletan, että esimerkiksi seuraavaksi käsittelyyn tulevalla asialla, jossa työttömyysturvalakia muutetaan, on suurempi vaikutus kuin tällä asialla on.

Me sosiaalidemokraatit hyväksymme tämän esityksen. Tarkkaavainen kuulija on kenties kiinnittänyt huomiota siihen, että en ole tainnut käyttää siitä nimitystä ”hyvä”.

Kokoomuksen esitys on minusta hyvin ristiriitainen. Siinä toisaalta kritisoidaan tätä ja todetaan, että tällä on vain muutamien kymmenien henkilöiden työvoimapolitiittinen vaikutus, mutta tämän kanssa täysin ristiriitaisesti ehdotetaan itse asiassa tämän vaikutusalan laajentamista. Jos tällä nyt saadaan vain 30 tai 40 ihmistä, niin mistä sitä riittää sitten vielä niihin, jotka te ehdotatte lisää otettavaksi huomioon?

Perussuomalaisille haluaisin sanoa, kun seitsemän kertaa Peltokangas totesi tuon käsitteen ”vihervasemmisto” [Mauri Peltokangas: Hienoa!] ja edustaja Simula viime viikolla useita kertoja: Eikös täällä olla todettu, että meillä on tietyt herrasmiessopimukset? Kutsukaa minua suomalaisiksi sosiaalidemokraatiksi. [Puhemies koputtaa] Se on sinivalkoinen väri, johon sopii kyllä aatteen punaista, mutta en ole vihervasemmistolainen. [Sebastian Tynkkynen: Kummasti komppaatte!]

14.47 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tämä ulkomaalaislain väliaikainen muutos on erittäin tarpeen nimenomaan, jos mietitään meidän huoltovarmuuttamme ja tätä tilannetta, johon me olemme nyt näitten ulkolaisten ammattityöntekijöitten puutteen vuoksi ajautuneet. Jos ajatellaan sitä, että tarve on 16 000 ja meillä on tällä hetkellä mahdollisuus ottaa joku 4 500 plus 4 500 lisää siihen, mikä tässä on aikaisemmin tullut esille, niin puutetta jää

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

vielä 7 000 työntekijää. Vaikka mietitään niitä toimenpiteitä, mitkä väliaikaisen työttömyysturvalain muutoksen myötä mahdollistavat myös suomalaisille työttömille sinne pelolle töihin lähtemisen, niin ongelmat ovat erittäin suuria silti.

Minä näen tämän asian sillä tavalla, että vaikka tämä väliaikainen lainmuutos on niin vähäinen, niin kaikki kivet ja kannot on tarpeen kääntää ja etsiä ne työntekijät sinne maatalouteen, koska kysymys on meidän huoltovarmuudestamme. Jos mietitään tätä asiaa viljelijän kannalta, niin viljelijä tarvitsee kaikki työntekijät, mitä hän saa, ja kysymys on siitä, että tämä vaihtoehto on yksi mahdollisuus saada sinne lisää työntekijöitä. He kaikki tekevät arvokasta työtä meidän huoltovarmuutemme eteen ja hoitavat niitä asioita ja vievät sitten meidän huoltovarmuuttamme eteenpäin ja varmistavat, että me saamme sen kotimaisen ruoan meidän pelloiltamme.

On tärkeää myös sitten huomata, että näille ulkolaisille työntekijöille turvataan myös hyvät työolosuhteet ja kunnon majoitus ja samoin käydään palkkaus ja työnantajan velvollisuudet läpi. Myös työnantajan oikeusturva on huomioitava siinä kohdin, jos hän vahingossa onkin palkannut poistettavaksi tarkoitetun ulkomaalaisen, ettei hän joudu syytösteeseen. Tässä on monta semmoista asiaa, mitkä vaativat ymmärrystä ja hoitamista eteenpäin. Siksi minä näen, että aluehallintoviranomaisella pitäisi olla riittävät voimavarat myös katsoa näitä asioita eteenpäin. — Kiitos.

14.49 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Me tosiaan hyvin tiedämme, että huoltovarmuuden kannalta välttämättömät alat kärsivät tällä hetkellä vakavasta työvoimapulasta koronapandemiasta johtuen. Siksi myös minä olen tyytyväinen, että hallitus on tuonut tämän tilanteen ratkaisemiseksi useita esityksiä, erilaisia esityksiä, joita esimerkiksi edustaja Kivisaari täällä hyvin kävi läpi. Tämä esitys on tosiaan nyt yksi niistä.

Sen lisäksi, että tämä esitys omalta osaltaan mahdollistaa maatalouden kriittisesti tarvitsemia työntekijöitä, kyllä haluan tuoda esille sen, että tämä palvelee myös turvapaikanhakijoita itseään, vaikka tämä ei ole mikään maahanmuuttopoliittinen linjanmuutos. Meillä on siis Suomessa tällä hetkellä ihmisiä, jotka haluaisivat tehdä työtä, ja meillä on aloja, jotka kaipaavat työntekijöitä, mutta tällä hetkellä me kiellämme näiden asioiden yhdistämisen, enkä näe, että se on kenenkään etu. Turvapaikanhakija, joka ei ole työntekijä, on yksinomaan vastaanottojärjestelmän piirissä, ja tämäkään ei ole ilmaista, eli tästä lakimuutoksesta voi siis hyötyä omalta pieneltä osaltaan myös valtion kassa.

No, viime kaudella hallitus tosiaan päätti laajentaa turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeuden karenssiaikaa koskemaan myös uusinta hakemusvaihetta, eli turvapaikanhakija, joka ensimmäisen käsittelyn aikana on hankkinut itselleen työpaikan, joutuu lopettamaan työskentelyn useiksi kuukausiksi, kun tämä uusintahakemus on vireillä, ja vasta karenssin jälkeen hän voi palata samaan työpaikkaan. Tämä on täysin turha ja ylimääräinen karenssiaika keskellä työsuhdetta, enkä näe, että tämä tosiaan palvelee ketään.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, johon haluaisin kiinnittää huomiota, ovat ulkomaalaisten työntekijöiden työolosuhteet. Myös ulkomaalaisille työntekijöille tulee taata sopimusten mukaiset työskentelyolosuhteet ja kunnollinen majoitus työsuhteen ajalle. On valitettavasti tosiasia, että aiemmissa tarkastuksissa näissä on todettu puutteita. Esimerkiksi monilla ulkomaalaisilla palkkaavilla maataloilla on todettu ongelmia palkanmaksussa ja työaikakirjanpidossa. Ulkomaalaiset työntekijät ovat usein erityisen haavoittuvassa asemassa, sillä heillä ei ole välttämättä tietoa tai uskallusta haastaa näistä rikkomuksista. Minä

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

ajattelen, että jokaisen työntekijän, niin ulkomaalaisen kuin suomalaisen, oikeudet on turvattava.

Arvoisa puhemies! On selvää, että tämä lakimuutos yksinään ei ratkaise pulaa kausityöntekijöistä, mutta tämä on luonteva ja ihmisoikeusystävällinen tapa edistää työvoiman saatavuutta sekä parantaa turvapaikanhakijoiden oikeuksia ja Suomen huoltovarmuutta yhtäaikaaisesti.

14.52 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kuten politiikassa monesti, tavoitteet ovat yhteisiä mutta keinot ovat poliittisia, ja ne voivat olla hyvinkin erilaisia siinä, miten ne tavoitteet voidaan saavuttaa.

Me kaikki tiedämme viimeisten kuukausien osalta, että huoltovarmuusaloilla on pula työntekijöistä, mutta kokoomus on peräänkuuluttanut vaikuttavia ja vastuullisia toimenpiteitä ja myöskin selkeyttä näissä lainsäädäntöasioissa. Sen takia oli välttämätöntä jättää tähän ulkomaalaislain muutokseen hallintovaliokunnassa, jossa tätä käsitelimme, vastalause. Vastalauseessa erityisesti toimme esiin sen, että jos ja kun työnteke-oikeutta laajennetaan, niin on epäselvä viesti, kun lainvoimaisen kielteisen päätöksen saaneen kohdalla kuitenkin hallitus esittää, että työoikeus ja oleskelulupa näin ollen jatkuisivat. Kokoomus lähtee siitä, että lainvoimaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden on poistuttava maasta lähtömaihinsa mahdollisimman nopeasti, ja mikäli näin ei toimita, asetetaan kyseenalaiseksi koko turvapaikkajärjestelmän uskottavuus — nimenomaan järjestelmän, jonka on tarkoitus kohdistaa meidän rajalliset resurssimme ja apumme aidosti hädänalaisille.

Mitä tulee sitten tähän esitykseen, joka siis tosiasiaa auttaisi vain joitakin tiloja: MTK totesi lausunnossaan, että koko maan tasolla tarkastellen turvapaikanhakijat eivät ole ratkaisu maatilojen kausityötä koskevaan työvoimapulaan. MTK pitää tärkeänä, että työnantaja voisi kaikissa tilanteissa helposti, nopeasti ja maksutta varmistaa työtä hakevan turvapaikanhakijan työnteke-oikeuden kysymällä asiasta viranomaiselta. Kokoomus tosiaan esittää, että pitäisi olla jonkinlainen tiedonantovelvoite turvapaikanhakijan työnteke-oikeuden päättymisestä tämän työnantajalle, koska laittoman työvoiman käyttö on kuitenkin rikos.

Sitten mitä tulee tähän alan laajennukseen — edustaja Lindén ihmetteli, että miten kokoomus haluaisi sitten tätä soveltuvuusalaa laajentaa: No meillä hallintovaliokunnassa työ- ja elinkeinoministeriö, TEM, joka on työministeri Haataisen johtama ministeriö, ei pitänyt kokonaisuuden kannalta selkeänä tätä, että työnteke-oikeutta, soveltuvuutta rajattaisiin erillaiseksi kuin sen huhtikuun alun ulkomaalaislain muutoksen osalta, eli silloin valtioneuvoston asetuksessa tarkkaan määriteltiin nämä huoltovarmuusalat. Sen takia esitimme, että olisi kannattavampaa hakea sitä vaikuttavuutta tälle esitykselle siltä kannalta, että turvapaikanhakijat pääsisivät poimimaan luonnonmarjoja [Puhemies koputtaa] ja muillekin aloille kuin maa- ja metsätalouspuolen alalle. — Kiitos.

14.55 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tämähän perustuu todellakin ainoastaan pelkkään ideologiaan, ja en voi hyväksyä missään nimessä — eivät perussuomalaisetkaan — sitä, että ohitetaan tällaista turvapaikkajärjestelmää sillä, että annetaan pelloilta töitä, mistä ei ole kuitenkaan mitään hyötyä. Se ei kuitenkaan ole meidän suomalaisten vika, etteivät turvapaikanhakijat ole työllistyneet enempää kuin aina porukasta kourallinen.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

En myöskään edustaja Lindénin äskeistä purkausta herrasmiessopimuksesta oikeastaan oikein ymmärrä. Tämähän on juuri sitä herrasmiessopimuksien rikkomista, että tuodaan tällaisia esityksiä tänne saliin, tällaiseen aikaan. Tämä kevät on ollut täynnä kaikennäköisiä ideologisia juttuja, joiden ei pitäisi missään nimessä tämän kriisin aikaan olla millään tavalla täällä käsittelyssä. [Aki Lindén: Tarkoitin nimittelyä!] Valiokunnissa käsitellään jatkuvasti kaikennäköisiä juttuja, mitkä eivät liity millään tavalla koko koronaan ja mitkä liittyvät pelkästään ilmastohömppään, niin että ihan turha puhua mistään herrasmiessopimuksista. Täällä ollaan oltu aika, suhteellisen rauhallisesti ja hiljaa ja ollaan vähän tyynytelty ja kiristelty hampaita jossain omissa metsissä, mutta nyt rupeaa oikeasti pikkuhiljaa vain mitta täyttymään: emmekö me voi oikeasti pitää sitä linjaa, että ollaan oikeasti suomalaisten puolella, tuodaan niitä asioita, mitkä oikeasti auttavat tätä maata kriisin keskellä, eikä tuoda tällaisia ideologisia hömppejä — ihan oikeasti.

Edustaja Kuposelta tuli äsken äärettömän hyvä ehdotus, millä tavalla olisi paljon isommat työllisyysvaikutukset kuin tällä hommalla. Tästä ei kohta enää puutu mitään muuta kuin se, että keskustalaisen edustajan Kärnän tukimieskin on kohta kielteisen turvapaikan hakija jostain Irakista.

14.57 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Edelliselle edustajalle täytyy sanoa, että valiokunnissa käsitellään myös muita, esimerkiksi EU-direktiiveihin liittyviä, kiireisiä asioita, ja toivon kyllä, että pikkuhiljaa päästään tätä päätöksentekoa täällä eduskunnassa myös lisäämään.

Käsittelemme nyt tervetullutta esitystä maassamme jo oleskelevien turvapaikanhakijoiden mahdollisuudesta osallistua ilman karenssia työntekoon, tässä esityksessä maatalouden kausityöhön ja tällä hetkellä lokakuun loppuun asti. Maahanmuuttoviraston arvion mukaan vastaanottojärjestelmässä on tällä hetkellä yhteensä noin kuusituhatta työikäistä turvapaikanhakijaa. Heistä noin tuhat on sellaisia, joilla ei ole karenssiajasta johtuen työnteko-oikeutta.

Arviot tällä esityksellä saavutettavasta kausityövoimasta eivät ole suuria, ne liikkuvat kymmenissä ja sadoissa. Siksi en ymmärrä opposition meteliä tästä yhdestä kokonaisuuteen liittyvästä hallituksen toimenpiteestä, joka turvaa ruokaturvaa. [Sheikki Laakson välihuuto] Perustuuko tämä meteli pelkkään ideologiaan?

Turvapaikanhakijat ovat tarpeellinen työvoimajoukko juuri nyt, koska tavallisesti puutarhatyöhön saapuvien vuosittainen määrä on aiempaa pienempi. Tarpeellista työvoimaa turvapaikanhakijat ja myöhemmin turvapaikan tai työperusteisen oleskeluluvan saaneet olisivat monella muullakin alalla tulevana vuosina väestön ikääntyessä. Vuoteen 2030 mennessä arvioidaan työikäisten määrän vähenevän Suomessa 130 000 hengellä. Jokaisen tänne saapuneen panos on tärkeä, kunhan kotoutuminen ja kouluttautuminen onnistuvat hyvin. Siinä mahdollisimman nopea töihinpääsy on erinomainen keino, ja EK:ta siteeraen: ”On tärkeää, että asenteet ulkomaalaisia työntekijöitä kohtaan muuttuvat Suomessa suopeammiksi.” Heijasteleeko tämä keskustelu sitä?

Tässä tilanteessa viljelijöiden viestit kertovat siitä, että työntekoon pääsyä on jouduttu odottamaan. Esityksen valmistelu on vienyt valitettavan kauan. Työnantajilla on ollut myös arkuutta vahvistaa työsuhteita, kun on odotettu mahdollisia ulkomailta saapuvia, jo aiempina vuosina koulutettuja työntekijöitä.

Sitten: Nykysäädöksemme määräävät turvapaikkaprosessin käynnistävälle 3 kuukauden työnteko-oikeuden karenssin, jos on matkustusasiakirja, ja 6 kuukauden karenssin, jos

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

asiakirjaa ei ole. Edustaja Kivelä nosti jo samaa huolta. Tästä tulee paljon palautetta varsinkin niiden karenssin purun puolesta, jotka uusivat lupia ja joutuvat katkaisemaan jo voimassa olevat työsuhteet. Työnantajat ovat todella huolissaan siitä, että ovat panostaneet, perehdyttäneet [Puhemies koputtaa] työntekijän ja joutuvat sitten katkaisemaan työsuhteen.

15.01 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Me olemme tässä salissa moneen otteeseen käsitelleet maatalouden tilannetta. Tällä hetkellä maataloushan on pulassa, koska sinne tarvitaan 16 000 työntekijää, ja niitä ei ole nyt saatavilla muun muassa koronaviruksen takia ja pääasiassa siitä syystä. Viime viikolla me käsitelimme täällä luopumistuen saajia, jotka nyt poikkeustilanteessa sitten pystyvät tekemään töitä maatiloilla ilman, että menettävät sitä luopumistukea. Puhuimme myöskin suojaosuuden korottamisesta. Kyse on siis työttömyysturvan suojaosuudesta, joka on tähän mennessä ollut 300 euroa, ja nyt se korotetaan 500 euroon vuoden loppuun saakka.

Eli tässä on kysymys toki toimenpiteistä, joilla haetaan ikään kuin korvaavaa työvoimaa sille, mitä nyt ei ole saatavilla, mutta jos ajatellaan nyt tätä tänään käsiteltävissä olevaa asiaa, niin tässä on kyse kansainvälisen suojelun tarpeessa olevien turvapaikanhakijoiden oikeudesta tehdä työtä maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalouden aloilla. Mielestäni tässä on se ongelma, että kun me nyt laajennamme ja parannamme heidän oikeuksiaan tehdä töitä näillä aloilla, niin me saatamme tällä lähettää sellaisen viestin näihin maihin, että Suomeen voi tulla turvapaikkastatuksella ja hakeutua sitä kautta töihin. Toki tämä mahdollisuus on ollut olemassa jo aikaisemminkin, mutta tässä sitä aika merkittäväällä tavalla parannetaan, ja minusta se on kyllä huolestuttava viesti, kun ajatellaan, että kyllä täytyisi olla kaksi reittiä: ne, jotka tulevat tänne töihin, hakeutuvat sitä reittiä, ja sitten turvapaikka- ja kansainvälisen suojelun tarve on toinen reitti, kokonaan toisenlaiset syyt hakeutua Suomeen.

Jos ajatellaan lukumääräisesti, niin meillä on tällä hetkellä noin kuusituhatta turvapaikanhakijaa, joista noin neljätuhatta voi jo tehdä töitä. Kun katsotaan tätä hallintovaliokunnan mietintöä, niin siellä todetaan, että mahdollisesti parisenkymmentä henkilöä saatetaan saada töihin tällä lakiesityksellä, ja minusta se on kyllä aika vaatimaton lukumäärä. Lisäksi todetaan vielä sekin, että täytäntöönpanokelpoisten maastapoistumispäätösten toimeenpano vaikeutuu varmasti tätä kautta ja tulee ongelmallisemmaksi, koska eihän näillä ihmisillä tietenkään tässä tilanteessa ole samanlaista motivaatiota hakeutua takaisin lähtömaahansa.

Eli ei tämä täysin ongelmaton ole, ja kyllä tähän varmasti jotain ideologisiakin painoituksia liittyy ottaen huomioon sen, kuinka vaikuttava tämä lakiesityksen lopputulos on maatalouden työvoiman kannalta.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän kyllä perustelut tälle lakiesitykselle, mutta pidän sitä kyllä ongelmallisena edellä mainituista syistä.

15.04 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesityshän, mikä on tässä käsittelyssä, ei ole maailmaa kaatava juttu. Tämä vain lähti liikkeelle siitä, kun tuon maatiloille saatavan kausityövoiman kannalta oltiin tilanteessa, että sitä työvoimaa ei missään ollut olemassa. Todellakin tällainen poikkeuksellisessa tilanteessa tehty poikkeuksellinen lakiesitys tukee tätä, että saataisiin maatiloille työvoimaa tilapäisesti nyt keväälle, kun nyt kylvöaikaan tarvittiin työvoimaa, ja sitä tarvitaan sitten, totta kai, jatkossa sadon-

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

korjuuaikana. Kun ei sitä työvoimaa ollut, niin näin ollen tällaisia poikkeusjärjestelyjä tehdään, eikä näistä järjestelyistä pidä kenenkään vetää johtopäätöksiä, että Suomen ulkomaalais-, maahanmuuttamis- tai tänne hakeutumislinja olisi jotenkin muuttunut. Miksiäkään ei ole mikään muuttunut, vaan mennään samoilla menetelmillä. Tämä poikkeuslaki on aivan oikein, kuten kaikki tiedämme, vain määräaikainen, ja sen jälkeen sitä ei enää ole. Että tästä ei pidä johtopäätöksiä lähteä tekemään.

Mutta se, mihin haluan oikeasti kiinnittää huomiota, on meidän suomalaisten itsemme työhalut. Onhan tämä käsittämätöntä, että meillä on satojatuhansia työttömiä eikä tällaisia töitä pystytä tekemään. Mihin tämä maailma on menossa, kun me olemme täällä pohjoisessa nurkkauksessa täällä Fennoskandiassa ja etäällä kaikista ja sitten tilanne on se, että ei enää tavallinen työ kelpaa. Siitä minä olen todella huolissani. Minä muistan ajan, kun olin nuori mies: Silloin tehtiin kaikkia niitä töitä, mitä ikinä tarjolla oli. Kaikki kävi, kovinkin metsätyö tai keväisin vaikka taimenistutusurakka tai taimikon hoitotyö, joka oli nuorelle miehelle äärimmäisen raskasta työtä sinänsä. Sitä vaan tehtiin, kun muuta ei ollut tarjolla, ja se kuitenkin tekijänsä palkitsi ja opetti kunnioittamaan työtä. Tämä on se meidän suomalaisten suuri ongelma. Aivan yhtä lailla meillä puuttuu osaavaa työvoimaa erilaisista hoitotöistä, ei ole rekankuljettajia, ei ole koneenkuljettajia, ei ole kaivinkoneenkuljettajia, ei ole mitään muutakaan. Kaikkialla on kaikesta tekevästä työstä valtava pula — sen tekijöistä on valtava pula, työstä itsessään ei välttämättä ole pulaa, ja meillä on valtava määrä työttömiä.

Tämä on se valtava ongelma, mikä tässä maassa on, ja siihen meidän itse pitää etsiä ratkaisut. Ratkaisu ei tule siitä, että jostakin lennätetään muutama lentokoneellinen tänne työvoimaa. Se on vain hätäapu siihen hetkeen, mikä on päällä. Mutta meidän suomalaisten pitää nyt oppia työtä tekemään, jos me haluamme jonain päivänä noita velkoja ruveta maksamaan, ja ennen kaikkea siksi, että me saamme tämän maan pidettyä kunnossa. Tällaisilla pienillä vippaskonsteilla, pienillä poikkeuslaeilla tai joillakin muilla keinoilla se ei tule tapahtumaan, vaan kun tartumme taas kerran töihin, niin homma onnistuu varsin nopeasti.

15.06 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Olen, niin kuin tiedätte, lampuri Närpiöstä, missä yli 10 prosenttia väestöstä on ulkomaalaistaustaisia, työllisyysaste on yli 80 prosenttia. Meillä oli kaupunginvaltuuston seminaari eilen: tulos kunnan osalta meni yli miljoonan viime vuonna. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tämä ei voi olla totta — kun oppositiota kuuntelee — mutta tämä on todellisuus. Eli miksi näin sitten on? Juu, siksi, että yritykset Närpiössä ovat ymmärtäneet, että jokainen työpari tarvitaan, jokainen ihminen tarvitaan ja on tuottava — juuri siksi. Tällainen ote ja asenne tarvitaan varsinkin nyt, kun meillä on kriisi ja työvoimapula päällä. Hallitus ymmärtää kriisin, ja se on kykeneväinen tekemään rohkeita päätöksiä, ja niitä on tehty useitakin jo tällä hetkellä.

Värderade talman! Med en självförsörjningsgrad av livsmedel på drygt 80 procent har Finland det bra ställt jämfört med många andra länder. Vår livsmedelsproduktion är dock ingenting som vi kan ta för givet. Här behövs alla åtgärder — också under kris. Vi kan inte förbise någonting.

Jag vill passa på att påpeka att jordbruket också bemöter andra kriser. Framför allt den dåliga lönsamheten — den här krisen har inte försvunnit någonstans. Också här hoppas jag,

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

och ser, att regeringen reagerar och agerar. Och jag hoppas att vi så småningom kan börja ta tag också i de andra kriserna vi har i vårt samhälle. — Tack.

15.08 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden väliaikainen työoikeuden laajentaminen on ajankohtainen ja erittäin tarpeellinen koronatoimi. Tämän lakiesityksen avulla saadaan helpotusta koronaepidemian aiheuttamaan työvoimapulaan erityisesti marja- ja vihannestiloilla. Laki on tärkeä suomalaisen ruoantuotannon turvaamiseksi näissä poikkeusoloissa. Totta kai muitakin toimia tarvitaan. Tämä onkin vain yksi keino maatalouden työvoimapulan helpottamiseksi.

On aivan järkevää hyödyntää kaikki maassa laillisesti oleva työvoima tässä tilanteessa. Vaikka kokonaisuutena juuri tämän muutoksen avulla saatava työvoima voi olla pienehkö, paikallisesti sillä on merkitystä. Esitys on saanut kiitosta maatalousyrittäjiltä esimerkiksi kotikaupungissani Lappeenrannassa, jossa toimii valtion vastaanottokeskus Konnunsuola. Lappeenrannassa yrittäjät ja vastaanottokeskus ovat tehneet hyvää yhteistyötä jo etukäteen kartoittamalla sopivia ja halukkaita työntekijöitä tiloille töihin. Kartoitusten pohjalta on havaittu, että turvapaikanhakijoilla on korkea motivaatio tehdä töitä. On pelkästään järkevää laajentaa turvapaikanhakijoiden työntekomahdollisuuksia aikana, jolloin maatilat tarvitsevat lisätyövoimaa, jotta suomalainen ruoantuotanto voidaan turvata. Nyt käsittelyssä oleva väliaikainen lakiesitys on hyvä kahdensuuntaisesti: useimmat turvapaikanhakijat saavat sen avulla mahdollisuuden työskennellä toimeettomuuden sijaan, ja maatalousyrittäjät saavat helpotusta kausityövoimapulaansa.

On hiukan vaikea ymmärtää niitä, jotka tätä vastustavat. Siinä vastustuksessa näkyy kyllä vahvasti ideologia. Hallituksella onneksi on järkeä toimia ratkaisukeskeisesti tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. [Sebastian Tynkkynen: Nollaratkaisuja! Jes!] Maasta poistamiseen ei tämä esitys tuo muutoksia. Sikäli täällä esitetty huoli on aivan turha. Olemme oloissa, joissa maasta poistuminen ei välttämättä ole mahdollista, ja on myös maatalousyrittäjän etu, että työntekijä voi siinä tilanteessa jatkaa työssään.

Täällä on ihan oikein kiinnitetty huomiota turvapaikanhakijoiden työllistymiseen. On järkevää jatkossa pohtia, millä kaikin keinoin työllistymisen esteitä voidaan purkaa. Osin kysymys on myös siitä, että edellinen hallitus pikemminkin vaikeutti työllistymistä ja lisäsi byrokratiaa. Tällä hetkellä meillä ei esimerkiksi ole olemassa tarkkoja tilastoja turvapaikanhakijoiden työllisyydestä. Tämä asia ei selvästi ole kiinnostanut edellistä hallitusta. Yhteiskunnan kannalta on kuitenkin järkevää saada kaikki laillisesti maassa olijat töihin ja hyödyttämään yhteiskuntaa. Tärkeää on myös kehittää järjestelmää siten, että työntekijän ja työnantajan kannalta tämä työllistäminen on nykyistä helpompaa. Työnantaja tarvitsee luotettavan ja helpon tavan varmistua työntekijän työnteke-oikeudesta, ja turvapaikanhakijat tarvitsevat riittävää tukea ja neuvontaa työehdoista, jotta varmistetaan, että he ovat suojassa hyväksikäytteiseltä. Siihen liittyy myös työsuojelun riittävä resursointi. Tältä osin keskustelu varmasti jatkuu tulevaisuudessakin.

15.11 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Kymmeniä, satoja vai tuhansia? Todellisuus on, että tämä koskee niitä kaikkia noin 5 000:ta turvapaikanhakijaa, jotka tällä hetkellä ovat tässä maassa ja joilla on jo nyt työlupa. Tämä muutos helpottaa työnantajia palkkaamaan näitä ihmisiä, sillä työnantajille koituva riski siitä, että työlupa loppuisi kuin seinään, kun kielteinen oleskelupäätös tulee, poistuu. Tämä ei koske siis vain niitä tuhatta, jotka tässä on mainittu, vaan kaikkia turvapaikanhakijoita.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Maatalouden kausityön työntekijäpula on aito ongelma, jota tässä salissa nyt osaltaan ratkaistaan. Me tarvitsemme kaikki keinot ja kaikki halukkaat työntekijät tekemään näitä töitä, jotta voimme varmistaa ruokaturvan ja maatalouden edellytykset koronakriisin aikana. Hallitus on antanut useita lakiesityksiä ja päättänyt myös hallitusti tuoda ulkomaalaisia kausityöntekijöitä tekemään näitä töitä. Esitykset, jotka hallitus on antanut, ovat koskeneet niin työttömyysturvaa kuin nyt tätä karenssia tai luopumistuen ehtojen muutosta.

Olen ihmeissäni, että nyt tämä yksittäinen keino leimataan merkityksettömäksi keinoksi, kun esimerkiksi tämä luopumistuen ehtojen muutos koskettaa vielä vähempää määrää ihmisiä ja sen työllisyyspotentiaali on mitattavissa myös arvioiden mukaan noin sadassa. On selvää, että mikään keino ei yksin riitä — kukaan ei ole täällä niin sanonutkaan, eikä hallitukseen niin ajattele, ja siksi keinoja on tuotu enemmän. Me tarvitsemme käyttöön nämä kaikki keinot, isot ja pienet.

Itse ajattelen, että jos maassa on työvoiman tarve ja halukasta, kykeneväistä työvoimaa, niin on hyvä, jos nämä tarpeet kohtaavat. On itse asiassa erikoista, että kokoomus vastustaa tätä periaatetta ja ajatusta samalla, kun ajaa tarveharkinnan poistamista eli nimenomaan sitä, että työnantaja voisi itse valita työntekijänsä. Jos yrittäjällä on tarve kausityövoimalle ja maassa on työntekijöitä, jotka haluavat tehdä töitä, ja nämä kaksi asiaa kohtaavat, eikö ole vain hyvä, että työ tulee tehtyä?

15.14 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia väliaikaisesti. Muutoksella myös laajennettaisiin väliaikaisesti kansainvälistä suojelua hakeneen työnteko-oikeutta. Esitetyt muutokset koskisivat kansainvälistä suojelua hakeneen työnteko-oikeuden alkamista ja päättymistä. Esityksen tavoitteena on täten lisätä työvoiman tarjontaa erityisesti sellaisissa työtehtävissä, jotka ovat huoltovarmuuden tai työmarkkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömiä.

Keskustelimme asiasta maa- ja metsätalousvaliokunnassa ja jätimme lausunnosta myös eriyvän mielipiteen. Kerron tässä vähän lisää siitä.

Pidimme lähtökohdiltaan kuolleen ajatuksena sitä, että nyt esitetyillä hallituksen väliaikaisilla ratkaisuilla pystyttäisiin sekä turvaamaan että edistämään huoltovarmuuttamme tietyillä sektoreilla maassamme. Sen sijaan nyt tehty esitys on erittäin vaarallinen Suomelle, sillä se avaa uuden väylän perusteettomasti maassa oleskeluun ja ohituskaistan työperäiseen maahanmuuttoon. Emme yksinkertaisesti voi tällaista kehitystä hyväksyä, sillä ei voi olla niin, että koronapandemian varjolla käytännössä sellaisetkin henkilöt voisivat jäädä Suomeen työskentelemään, joilla on jo olemassa täytöntöönpanokelpoinen maastapoistamispäätös.

Toisaalta tulee myös muistaa, että maamme talous eikä edes maamme taloudellinen kantokyky tällaisia istuvan hallituksen poliittisia toimenpideavauksia kestä. Tämä nyt käsitellyssä oleva esitys jälleen kerran osoittaa oivallisesti hallituksen todelliset painopistealueet ja panostukset. Hallitus panostaa edelleen voimallisesti maahanmuuttoon sekä ilmastonmuutoksen pysäyttämiseen että muuhun maailmanparantamiseen. Hallitukselle Suomen ja suomalaisten hyvinvoinnin pitäisi olla kaiken edellä.

On tarpeen tuoda esiin myös se, että esitykseen on ujutettu edelleen muita niin sanottuun työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä perinteisiä hankkeita, joilla ei pitäisi olla mitään tekemistä esimerkiksi maatalouden satotyön tai muiden juuri ulkomaalaista työvoimaa kaipaavien alojen kanssa.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi haluan todeta, että minulla ei sinänsä ole mitään maa- ja puutarhatalouden kausityöntekijöitä vastaan, sillä aidot ja todelliset kausityöntekijät tulevat maahan, tekevät työtä ja lähtevät maasta. Näihin tehtäviin ymmärtääkseni hallitus haluaa nämä henkilöt, ja tätä lakia nyt väliaikaisesti ollaan muuttamassa. Mutta kuten mainitsin, aidot ja todelliset kausityöntekijät eivät kuormita maamme sosiaaliturvaa ja palveluita, koska he eivät jää maahan työn loppumisen jälkeen. Tämä nyt käsittelyssä oleva esitys ei kuitenkaan tuota edellä olevaa käsitystä tue. Nimittäin en halua olla tukemassa esimerkiksi sellaisten henkilöiden maassaoloa, joilla on jo maastapoistamispäätös.

Muutenkin näen, että hallituksen on ryhdyttävä sellaisiin toimiin, joilla aidosti ratkaistaan kriittisten alojen koronaviruksen myötä kohtaama työvoimapula. Näin ollen on myös tehtävä pitkälle tähtääviä toimenpiteitä, joilla turvataan aidosti näiden alojen työvoiman saatavuus Suomen sisältä jatkossa. Ensi sijassa on ryhdyttävä laajoihin rekrytointikampanjoihin ja haettava työllistämisen esteenä olevien ongelmien purkamista, kuten perussuomalaiset ovat esimerkiksi esittäneet jo aikaisemmin. [Puhemies koputtaa] Täten kannustettaisiin suomalaisia kausitöihin siten, että esimerkiksi työttömyysturvaa tilapäisesti ei leikat- taisi, mikäli lomautus tai irtisanominen on johtunut koronatilanteesta. — Kiitos.

15.17 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Täytyy antaa tunnustusta Vihreälle liitolle. Nämä ovelat cityketut ovat saaneet keskustan kiinnitettyä parsinavettaan, jossa ne seisovat tai makaavat mutta eivät kykene liikkumaan. Siellä olevasta lehmästäkin on jo kaupat tehty. Kyllä on täytynyt ahmia monta kuormaa ideologista rehua, että voi tämänkin esityksen hyväksyä. Kyllä on ikävä Rehulaa.

Kausityölle on todellinen tarve, ja esimerkiksi metsämarjojen poimintaan on välttämättömyyttä saada poimijoita. Tällä esityksellä kuitenkin yritetään saada korkeintaan muutamaa kymmentä kielitaidotonta turvapaikanhakijaa tarttumaan poimuriin tai kuokkaan. Edustaja Holopainen totesi, että laillinen työvoima pitää saada töihin. Tässä esityksessä kuitenkin mahdollistetaan laittomasti maassa olevien ohituskaisista yhteiskuntaan. Kuvitteletteko, että Syyriasta saapunut turvapaikanhakijanaainen menee burka päällä perunavakojen väliin kuokkimaan? Tai ajatteletteko, että pääkaupunkiseudulle saapunut irakilainen lähtee marjapöimurin kanssa Kainuuseen hyttysten syötäväksi, jotta edustaja Kivisaari saa marjoja piirakkaansa?

Jos todella on niin, että tämä lakimuutos johtaa turvapaikanhakijoiden mittavaan työllistymiseen ja merkittävään huoltovarmuuden parantumiseen, niin toivottavasti näissä valtavissa työnhakujonoissa muistetaan pitää turvavälit. Todellisuudessa tästä laista ei ole min- käänlaista todellista hyötyä mutta siitä voi olla haittaa kansallisen turvallisuuden näkökul- masta. Perussuomalaiset ovat valiokunnassa esittäneet tämän hylkäämistä, ja tulemme esit- tämään sitä myös täällä.

Olisi myös hyvä mahdollistaa suomalaisten osallistuminen maa- ja puutarhatalouden töihin. Yksi keino löytyy vasemmistoliitolta: He ovat esittäneet luonnonsuojelujoukkoja, joissa julkisen sektorin palkkatuetta työtä tehtäisiin ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden hankkeissa. Onko mitään niin keskeistä kuin tämän kesän kausityö? Miksi te ette esitä palkkatukea yksityiselle sektorille, jotta suomalaiset saadaan töihin? Ei voi olla niin, että downshiftaus, käpyjen keräily ja luston haistelu on tärkeämpää kuin suomalaisten omava- raisuuden takaavan kausityön mahdollistaminen? Siltä osin näissä joukoissa on kehittämi- sen mahdollisuuksia ja työvoimapolitiittinen ulottuvuus. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

15.19 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Esitys on todella yksi niistä useammasta maahanmuuttopolitiikan helpotuksesta, joita hallitus on koronan aikana tuonut tai tuomassa — siis nyt kun sellaisia ei olisi määrä tuoda. Muutoksella halutaan helpottaa maahanmuuttoa ja heikentää maastapoistumisen kannustimia niiden ihmisten osalta, joilla ei ole oikeutta kansainväliseen suojeluun. Tässä ei varsinaisesti ole mitään ihmeellistä — tavoitehan löytyy hallitusohjelmasta. Pakolaisbisneksessä mukana olevat kansalaisjärjestöt ja muut niin sanotut humanitaariset toimijat ovat vaatineet työlupia laittomasti maassa oleskeleville jo vuosia, joten ei ole lainkaan ihme, että vihreiden sisäministerikaudella tällainen tulee eduskuntaan.

Kuten täällä on moneen kertaan kerrottu, muutoksesta ei tule olemaan hyötyä maatalouden työntekijöiden saatavuuteen tai ruokahuoltoon, eikä sitä oikeastaan esityksessä edes väitetä. Esitys ei perustu tosiasialliseen tietoon, ei tilastoihin, ei kansainväliseen vertailuun, ei taloudellisiin laskelmiin. Mitään kunnollisia vaikutusarvioita ei ole tehty, ja hallintovaliokunta teki taas melkoisen työn, että sai jotakin nyhdettyä. Julkisten tilastojen perusteella tiedämme, että pakolaismaataustaisten yleinen työllisyysaste on noin 26 prosenttia. Kuten täällä on jo moneen kertaan esitetty, maa- ja metsätaloustyössä näistä on noin 0,07 prosenttia eli vajaa promille. Tämä hyvin yksinkertainen luku kertoo oikeastaan kaiken oleellisen tästä esityksestä.

Lakimuutoksen on tarkoitus olla väliaikainen, onneksi näin, mutta saa nähdä, miten käytäntö sitten seuraa perässä, nimittäin kerran työluvallista on aika vaikea palauttaa. Ylipäänsä tästä maasta on vaikea palauttaa ketään näihin tiettyihin maihin.

Maahan jäämisen helpottaminen on siis hallitusohjelman mukaista — se ei ole koronatoimi. Tämän esityksen alun perin oli tarkoitus olla vieläkin liberaalimpi eli koskettaa kaikkia matalapalkka-aloja, ei vain maa- ja metsätaloutta.

Täällä on puhuttu, että tämä on vain osa hallituksen paketteja, joilla pyritään helpottamaan työnteon kannustimia. Nimenomaan, esimerkiksi työttömyysturvan suojaosan nosto, jota täällä on viime päivinä käsitelty, on hyvin vajaaksi jäävä toimi. Se pelkästään ei kannusta ketään, että tätä yhtä suojaosaa korotetaan, vaan sen pitäisi tietysti näkyä myös asumistuessa ja toimeentulotuessa. Tämä juuri kertoo näistä prioriteeteista. Mikäli täällä tarjottaisiin suomalaisille lomautetuille tai työttömille ilmainen asuminen, ilmainen ravinto ja ilmainen terveydenhuolto, kuten näille turvapaikanhakijoille, niin uskon, että suomalaisillakin olisi kannustimia siirtyä maatalouteen töihin. Perussuomalaisethan ovat esittäneet, että maatalouden kausitöihin voisi mennä töihin koronan takia lomautettu tai työttömäksi jäänyt ja hän säilyttäisi koko tämän etuuden palkkatulon päällä. Uskoisin, että tämä kannustaisi näitä ihmisiä.

15.22 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! En tiedä, mikä on ollut se vaihe, missä tämä on ollut vielä liberaalimpi. Ainakin kun tämä oli maa- ja metsätalousvaliokunnassa lausunnolla, niin kyllä ministeriön virkamiehet sanoivat, että tämä on erittäin tarkkarajainen juuri näihin ja näihin aloihin, mistä olen erityisen tyytyväinen, sillä edellisen kerran kun tätä käsiteltiin, niin olin henkilökohtaisesti pettynyt, että näitten ukrainalaisten kausityöntekijöiden osalta laajennettiin sitä repertuaaria juuri tuohon kokoomuksen toivomaan suuntaan, joka on nyt siellä sisällä niin, että muidenkin kuin huoltovarmuusalojen osalta ministeriö voi asetuksellaan muuttaa työn tekemisen mahdollisuuksia. Se toki on juuri sitä kokoomuslaista ideologiaa, missä puututaan sopimusoikeuteen ja tuodaan niitä kiviä kenkään, jotka mahdollistavat saatavuusharkinnan romuttamisen. Siinä mielessä olen

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

tyytyväinen, että tämä on nyt niin tarkkarajainen, että tämmöisen asian kanssa meidän ei tarvitse jatkossa painia.

Näistä kokouksen vaikuttavuuksista haluaisin kuulla nyt sitten vähän muitakin esimerkkejä. Toivottavasti ne eivät ole niitä, kun täällä edustaja Vartiainen on esittänyt sunnuntaillisten poistamista. Voi sanoa, että vaikkapa vuorotyön tekijöille se tarkoittaa vuosiansiossa 15:tä prosenttia, ja aivan sama se on näillä pienipalkkaisilla aloilla, joilla työskennellään sunnuntaisin ja muutenkin tehdään lyhyttä työaikaa. Se on olennainen osa suomalaisen matalapalkka-alan työntekijän vuosiansioista.

Todellisuudessa ei hallituksessa eikä maa- ja metsätalousvaliokunnassakaan nähty, että tämä nyt räjäyttää ja poistaa kaikki puutteet kausityöntekijöitten osalta, mutta tämä on se pieni osa, mikä täytyy tässä kohtaa pyrkiä käyttämään hyväksi, sillä selän kääntäminen yhdellekin kausityöntekijälle on maataloussektorille kyllä huono viesti tässä tilanteessa. Siinä mielessä valmistelu on ollut huomioiva, että sillä pyritään niihin ratkaisuihin.

Toivottavaa olisi, että me vielä tässä salissa voisimme keskustella lomautetun suomalaisen työn tekemisestä kausityöntekijänä, jolloin hän saisi osan ansiosidonnaista päivärahaa sinne kuitenkin matalapalkkaiselle maatalouden sektorille, koska uskon, että työnantajat kyllä pystyisivät sopimaan ja näkemään, kauanko lomautettu [Puhemies koputtaa] olisi käytettävissä.

15.26 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu tikun nokkaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet, joita tällä hetkellä useampiin maihin on mahdoton palauttaa. Pyytäisin oppositiota kuitenkin huomioimaan, että heistä todella monella on meidän työvoimaviranomaisen puolto sille, että työlupa pitäisi heille myöntää, eli heillä on työpaikka ja puolto siihen, että siihen tarvitaan työvoimaa. Viime vuoden tilastojen perusteella yksi kolmasosa tällaisista kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista, jotka hakivat sitten työlupaa, sai sen, eli näistä työlupaa hakeneista yksi kolmasosa — se on aika iso osuus. [Sheikki Laakso: On se aika hyvä motivaatio!] — Motivaatio on varmasti pysyä turvassa, oli se keino sitten työskennellä tai saada se turvapaikka.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana hallintovaliokunnan lausumista:

Ulkomaalaislain muuttamisesta johtuvia vaikutuksia on tosiaan seurattava tarkkaan, kuten hallintovaliokuntakin on mietinnössään tuonut esille. Tärkeä kysymys on, miten suhtaudumme karenssin poistoon jatkossa, jos negatiivisia vaikutuksia sillä ei nyt ilmene seurannassa ja taas positiivisia vaikutuksia syntyisi. Onko mielekästä, että meillä on järjestelmä, joka ei anna ihmisen tehdä töitä jopa kuuteen kuukauteen? Tässä vielä edustaja Purra nosti, että vain 26 prosenttia pakolaismaataustaisista on työllistynyt. Työllistymiseen auttaa se, mitä nopeammin pääsee siihen työhön käsiksi.

Toinen lausuma liittyy työnantajan saamaan informaatioon työnteko-oikeudesta. Sekin huomio on tärkeä. Työnantajan roolin helpottamiseksi tiedonsaannin pitäisi olla luotettavaa, helppoa ja maksutonta niin työntekijälle kuin työnantajalle. Tähän tarkoitukseen nyt käytössä oleva maksullinen todistus on osoittautunut hankalaksi ja hitaaksi keinoksi, ja sitä soisi kehitettävän.

On myös hyvä, että muukalaispassin myöntöä on nyt korona-aikana päätetty palauttaa kohti entistä käytäntöä ja helpottaa niille, joiden henkilöllisyys on voitu varmistaa. Tämä myös nopeuttaa ja helpottaa työlupaprosesseja ja oleskelulupaprosesseja.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

15.28 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tässä tuli vielä kysymyksiä, joihin toivottiin kokoomuksen vastausta.

Edustaja Myllykoski peräänkuulutti, että mitkä ovat olleet niitä kokoomuksen vaikuttavia esityksiä. Tosiaan maaliskuun lopussa esitimme nimenomaan, niin kuin tekin toitte esiin, että lomautetun henkilön olisi pystyttävä työskentelemään kuukausi maa-, puutarhai- tai marjatiloi- lla siten, että hän ei menettäisi tätä lomautuskorvausta kokonaan. Minä uskon, että eduskunnassa tässä salissa ollaan monelta osalta yhtä mieltäkin siitä — esityksiä vain odotetaan. Esitimme myöskin, että työttömän on saatava tehdä alasta riippumatta töitä kokopäiväisestäkin siten, että ansiosidonnaisesta tuesta vähennettäisiin vain puolet itse tienatusta palkasta, tai houkuteltaisiin ulkomaisia maataloustyöntekijöitä saapumaan Suomeen Saksan mallin mukaisesti tai opintotuen tulorajoista luovuttaisiin väliaikaisesti ja niin edelleen.

Kuten tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani toin esiin, kokoomus on pettynyt siis siihen, että tämä esitys on tehty ilman mitään vaikuttavuusarviointoja, kiireessä ja sen toteuttamistavaksi on valittu osin epäselvä tie. Edustaja Pitkolle korjaan, että emme vastustaneet sitä, että nämä karenssit, 3 kuukautta ja 6 kuukautta, poistetaan, koska suurin osa turvapaikanhakijoista ei ole edes tullut viimeisen 3 kuukauden aikana Suomeen, elikkä karenssit ovat jo poistuneet. Kuten tuossa mietinnössä lukee, noin 4 000 turvapaikanhakijalla on jo työoikeus, he eivät ole enää minkään karenssin piirissä, ja siinä mielessä tavallaan tämänkin esityksen osalta sen karenssin poistamisen vaikuttavuus jää tosi pieneksi.

Teimme kuitenkin muutosesityksen nimenomaan tähän, kun henkilö jättää uusintahakemuksen. Ajatellaan tätä: Kun valtiolta tulee siinä tilanteessa se viesti, että todetaan, että ei ole oikeutta turvapaikkaan eikä ole näin ollen sitä turvan perustetta, mutta sitä maastapoistamispäätöstä ei kuitenkaan laiteta toimeen. Meillä on huhtikuussa tapahtunut noin 75 maasta poistamista, normaalitilanteessa niitä on reilut 100—150, joten vaikka julkisuudessa niistä ei ole ollut keskustelua, niin silti maasta poistamisia on tapahtunut. Näin ollen, vaikka poikkeusolot ovat meneillään, kuitenkin viestin pitäisi olla se, että jos ei ole sitä turvan perustetta eikä oleskeluluvan perustetta, niin sitten se päätös laitettaisiin täytäntöön.

15.31 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoskelle pitää todeta täältä päästä salia, että olipa hyvä puheenvuoro. Te tunnistitte siinä oikein hyvin Suomen hyvinvointijärjestelmän ja toimivien työmarkkinoiden kannalta hyvin valitettavan kättä päälle-toimenpiteen, mikä sijaitsee kokoomuksen ja vihervasemmistosta suurimman osan välillä. Näin tämä juuri menee.

Itse olen valiokunnassa pyrkinyt myös herättämään keskustelua nimenomaan siitä, voisivatko kaikki puolueet olla yhtä mieltä siitä — kun työmarkkinoille tuodaan haavoittuvia ihmisiä, joiden kannustimet pysyä siellä väärinkäytöksistä huolimatta ovat aika vahvat — mitä tälle ollaan valmiita tekemään. Ymmärrän, että muut puolueet kuin perussuomalaiset eivät ymmärrä, että tämä on rakenteellinen ongelma, mitä pitää yllä se, että maahan tulee työntekijöitä ja turvapaikanhakijoita, joita voidaan hyväksikäyttää. Siihen ei auta avin eikä Rikosuhripäivystyksen eikä muidenkaan toimijoiden resurssien lisääminen loppuun saakka, siihen ei auta minimipalkkalainsäädäntö eikä mikään muukaan, ellei tätä rakenteellista asiaa korjata.

Vielä edelliseen puheenvuoroon, kun en ehtinyt ihan kaikkea sanoa, huomautan, että tämä lakimuutos sinällään siis rapauttaa turvapaikkajärjestelmää tai sitä, mitä siitä enää on jäljellä, koska ei ole mitään väliä, onko ihminen suojelun tarpeessa vai ei, kun hän kuiten-

kin jää maahan. Ymmärsin täältä vihreiden edustaja Hopsun puheesta, että tällä ei ole todella mitään merkitystä. Mikäli on todettu, että ihminen ei ole kansainvälisen suojelun tarpeessa, niin silloin me voimme ajatella, että ei hän hae täältä turvaa. Jos hän siirtyy työmarkkinoille, silloin kyseessä on aivan eri asia, ja siirtymällä työmarkkinoille tämä ihminen voi myöhemmin hakea työntekijän oleskelulupaa ja olla sitten osa näitä paisuvia markkinoita, joissa nimenomaan on näitä ongelmia, mihin aiemmin viittasin.

Olen varma, että myös keskustapuolueen terävimmät kollegat täällä ymmärtävät tämän problematiikan, ymmärtävät, että tästä ei ole maataloilta juuri minkäänlaista apua tulossa ja tämä vaikeuttaa turvapaikkajärjestelmän toimintaa ja heikentää sen legitimitettä. He eivät todennäköisesti oikeasti kuvittele, että maaseudulla riemumielin nyt halutaan pelloille turvapaikanhakijoita, joiden henkilöllisyydestä ei edes ole tietoa. Oleellinen kysymys on se, minkä täällä edustaja Halla-aho jo aiemmin esitti, kun ihmetteli, että mikä mahtaa olla se lehmänkauppa, mikä täällä on takana. Miten voidaan sinisilmin kannattaa kaikkia punavihreitä ulkomaalaislain muutoksia sekä hallituksen pian äärimmäisissä vaikeuksissa olevaa talouslinjaa? Voiko maakuntahimmeli olla oikeasti kaiken tämän arvoinen?

15.34 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Itse Kouvolasta tänne tullessa: käytännössä katsoen meillä ei ole juurikaan edes keskusteltu turvapaikanhakijoista. Minun vaalikampanjointiin tai mihinkään muuhunkaan ei liity oikeastaan millään tavalla turvapaikkahommat, minä olen hakenut oman kannatukseni jostain ihan muualta, ja se ei ole syy, minkä takia minä olen näreissäni ja minkä takia minä olen lämpöisenä, vaan just se, mistä puhuttiin tuossa aikaisemmin: yhteistyö, luottamus tällaisessa tilanteessa, kun meidän pitäisi yhteinen kriisi hoitaa. Ja se minua nyt ketuttaa henkilökohtaisesti todella paljon, että tuodaan tällaisia juttuja, joissa ei ole oikeasti mitään muuta kuin ideologia takana.

Minun on pakko sanoa edustaja Norrbackin esiin tuomasta Närpiön kurkkujutusta, että ihan oikeasti me voisimme kaikki lähteä katsomaan, keitä siellä on töissä. Siellä ei ole irakilaisia turvapaikanhakijoita, ei todellakaan ole. Olen itse asiassa vieraillut siellä jopa täysperärekan kanssa viedessäni tavaraa ja tutustuessani siihen heidän paikkaansa.

Edustaja Hopsu sanoi, kun heitin tuossa välihuutona, että ”motivaatio on kova”, että ”no, kyllähän se motivaatio tietenkin on siinä”. Ja tilannehan on se, että kun todellakin nämä henkilöt ovat meidän tutkimuksien mukaan henkilöitä, joilla ei ole tarvetta turvapaikkaan, eli heidät ollaan laittamassa pois täältä sen takia, että he eivät ole turvapaikan tarpeessa, niin on se ihan käsittämätön juttu, että sitten sanotaan, että se saisi olla motivaation syynäkin. — Kiitos.

15.36 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut monenlaista keskustelua asiasta, ja itse pidän tärkeänä sitä, että tässä pyritään huolehtimaan maatalouden ja puutarhatalouden kausityövoimasta, ja tässä on kyseessä yksi pieni keino siinä keinovalikoimassa.

Korona on opettanut meille huoltovarmuuden ja kotimaisen ruoan merkitystä. Jotta meillä on puhdasta suomalaista ruokaa myös ensi talvena, niin tarvitaan käsipareja — tarvitaan niin suomalaisia käsipareja, eläkkeelle jääneitten, nuorten, työttömäksi jääneiden käsipareja kuin ulkomailta tulleiden käsipareja. Tässä on toki kysymys pienestä määrästä näitä käsiä, mutta pienikin määrä voi olla ratkaiseva yksittäisen maatilan tai puutarhan kohdalla.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Olen iloinnut siitä, että eri puolilla Suomea on myöskin sellaisia vastaanottokeskuksia, joiden asukkaat ovat vuorovaikutuksessa paikallisen väestön kanssa. Tällainen paikka on esimerkiksi Pudasjärven vastaanottokeskus, joka on nyt valitettavasti lakkautusuhan alla. Siellä on keskuksen ympärillä ystäväperheverkosto ja ennakkoluulottomia yrityksiä, jotka haluavat ottaa työhön myös muualta tulleita. Siinäkin mielessä se on hieno paikkakunta, että tuskin kukaan vastustaa keskuksen olemassaoloa. Tällaisen keskuksen läheltä voi löytää puutarha tai maatila, johon voi päästä kausityöhön, ja tämä mahdollistaa hyvän kotoutumisen.

Viljelijöitä ja puutarhureita ei tule jättää pulaan nyt eikä myöhemminkään. Kesän aikana tulee eteen sellaisia töitä, joissa ei tarvita niin paljon koulutusta — tarvitaan tekeviä käsiä, oikeaa asennetta ja oppivaista mieltä. Uskon, että tämä toimenpide ei ole vetovoimatekijä. On hyvä, että ihmiset mieluummin tekevät työtä kuin makaavat vastaanottokeskuksissa. Kysymys on muutamasta kymmenestä ihmisestä, joita tarvitaan yksittäisillä maataloilla ja puutarhoilla. Meille keskustalaisille on tärkeää, että viljelijät saavat apua, ja siitä tässä mielestäni on kysymys.

15.39 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on huoltovarmuuden ja maatalousyrittäjien kannalta lähes merkityksetön mutta turvapaikkajärjestelmän uskottavuuden kannalta erittäin haitallinen. Esitys on, kuten jo aiemmin puheenvuoroissa on tuotu esille, suorastaan naurettava, ja näin tätä esitystä minulle luonnehti myös eräs maatalousyrittäjä, jonka mielipidettä tästä hallituksen esityksestä kysyin.

Olen pohtinut sitä, olisiko kausityöhön saatu enemmän henkilötyövuosia sillä, että tätä esitystä valmistelleet ja eri vaiheissa työstäneet virkamiehet olisivat luovuttaneet oman työpanoksensa maataloustyöhön. [Sheikki Laakso: Kyllä!] Itseäni harmittaa aidosti se, eikä meidän sisäministerimme näe asiantunteville sisäasiain virkamiehille tähdellisempää tekemistä kuin tällaisten vähämerkityksellisten esitysten valmistelu.

Tämä esitys tosiaan vie kielteiseltä turvapaikkapäätökseltä käytännössä kokonaan pohjan. Näin ei saa olla. ”Ein” pitää tarkoittaa joka tilanteessa ”ei”. Toteutuessaan esitys veisi kannustimet poistua maasta, ja näen, että tässä on todellinen riski myöskin tällaisten bulvaanityöpaikkojen muodostumiselle turvapaikkajärjestelmän kiertämiseksi.

No, kokoomus on esittänyt, että esitystä muutetaan siten, että laittomasti maassa oleskelevien, kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maastapoistuspäätöksistä pidetään kiinni, eikä näiden henkilöiden tule antaa myöskään työskennellä Suomessa. Tämä on ryhdikästä, ja turvapaikkajärjestelmän uskottavuudesta — tai kuten edustaja Purra mielestäni oikein muotoili, uskottavuuden rippeistä — on pidettävä tiukasti kiinni.

Tätä puhtaasti ideologista näpertelyä vaikuttavampia keinojahan hallituksella on käytössään erityisesti kotimaisen työvoiman hyödyntämiseksi. Olemme kokoomuksessa nostaneet esille muun muassa opintotuen tulo rajoista luopumisen täksi vuodeksi määräajaksi ja korottamisen pysyväksi. Tämä koskisi pariasataatuhatta potentiaalista työntekijää. Jäämme odottamaan hallitukselta näitä huomattavasti vaikuttavampia esityksiä, joita toivottavasti mahdollisimman pian tänne eduskuntaan saamme.

15.41 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Näihin rakenteellisiin ongelmiin: toivoisin, että perussuomalaiset olisivat aktiivisia tämän vaalikauden aikana vaatien ammattiyhdistysliikkeelle kanneoikeutta. Se on se turva, jolla henkilöä, joka on alisteisessa asemassa eikä uskalla itse lähteä vaatimaan omia oikeuksiaan, pystyttäisiin turvaamaan.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Ammattiyhdistysliikkeen kanneoikeudella pystyttäisiin turvaamaan täällä ulkolaisia työntekijöitä huonolta asemalta mutta myös suomalaista työntekijää, joka vuokratyötä tehdesään tai jossakin muussa epävarmassa työsuhteessa ei uskalla puolustaa itseään. Tällä luotaisiin mahdollisuus oikeudenmukaisempaan Suomeen.

15.42 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! On erittäin tärkeää, että kannustetaan myös suomalaisia lomautettuja, työttömiä ja työttömyysuhan alla olevia henkilöitä näihin kausitöihin, ja perussuomalaiset ovat olleet kyllä tässä etupainotteisesti liikkeellä. Olemme esittäneet täällä jo useaan otteeseen sitä, että tällainen työtön tai lomautettu henkilö voisi työskennellä kausitöissä ilman, että menettäisi sosiaaliturvaa. Se voisi olla sellainen kannustin, että työnteko tuntuisi myös kannustavalta ja merkittävältä ja sitä ylimääräistä työtä sitten haluaisi tehdä.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen yhtenä perusteluna sille, miksi juuri sadonkorjuuajakaisten töiden kerrotaan sopivan hyvin turvapaikanhakijoille, on se, että ”töiden luonne muuttuu vähemmän ammattitaitoa vaativaksi, ja näin ollen myös mahdollisuudet turvapaikanhakijoiden käyttöön näissä töissä kasvavat”. Tämä lause on jotenkin kummallinen, ja pitää myös huomioida, että meille on tullut myös turvapaikanhakijoita, jotka ovat varsin korkeasti koulutettuja.

Mutta kun sadonkorjuutyöt tämän hallituksen esityksen mukaan vaativat vähemmän ammattitaitoa, niin mahdollisuudet myös suomalaisten nuorien käyttöön näissä töissä kasvavat. Olisi erittäin tärkeää, että eduskunta antaisi tällaista signaalia, että suosimme nuoria ja annamme heille töitä. On todella harmillista ja murheellista kuulla nuorilta mutta myös vanhemmilta viestejä, että kesätyöt on peruttu. Ja on hieno asia, että nuoria on kyllä myös menossa näihin kausitöihin ja sadonkorjuutöihin, mutta entistä enemmän tulisi luottaa suomalaisiin nuoriin. Heissä on potentiaalia, heissä on innokkuutta. Ja jokainen työtodistus, minkä työmarkkinoilta onnistut itsellesi saamaan jo nuoresta pitäen, on rahanarvoinen paperi. Sillä pääsee eteenpäin elämässä, ja se osoittaa sitä aktiivisuutta. Toivon tosiaan, että suomalaiset maatilayrittäjät ovat myös aktiivisia ja toimivat suomalaisen nuorison hyväksi ja palkataan heitä.

15.44 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin täällä moni kollega on todennut, maanviljelijöiden avuksi tarvitaan lisäksi, ja olisi tarvittu jo pitkään, mutta valitettavasti hallitus tekee liian vähän liian myöhään.

Maaseutuyrittäjäthän esittivät jo alkuvuonna hätähuutonsa, sillä he näkivät työvoimapulan uhkaavan kevätkylvöjä ja pitkittyessään pahimmillaan jopa osaa elintarviketuotannosta. Lähes 70 prosenttia tuottajista olisi tarvinnut tiedon kausityövoiman saatavuudesta jo huhtikuun alussa, jotta kauden tuotanto ei olisi vaarantunut. Oppositioista esitettiin jo tuolloin ratkaisuja, joilla työttömille ja lomautetuille olisi luotu kannusteita lähteä viljelijöiden apuun.

Työnteko-oikeuden laajentaminen kielteisen päätöksen saaneisiin ei ole kuitenkaan ratkaisu tähän ongelmaan, koska työvoiman saatavuus ei lisäännä tällä hallituksen ehdotuksella kuin kymmenillä henkilöillä ja se sisältää myöskin riskejä.

15.45 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää ulkomaalaislakiin vihervasemmistolaisia ideologisia muutoksia, jotka laajentaisivat turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeuksia Suomessa. Turvapaikanhakijoiden työn aloittamista edeltävä ka-

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

renssiaika poistettaisiin niiltä, joilla on turvapaikka-asia viranomaisten käsittelyssä. Myös työnteke-oikeuden jatkumista esitetään laajennettavaksi niin, että maastapoistamispäätöksestä huolimatta turvapaikanhakija saisi jatkaa työntekeä niin kauan kuin hänelle annetaan vastaanottopalveluja.

Vaikka näitä muutoksia esitetään tarpeellisina Suomen huoltovarmuuden nojalla, tosiasiassa sen varjolla halutaan ajaa punavihreälle keskustahallitukselle mieluista löysää maahanmuuttopolitiikkaa. Väliaikaisesta laista on taas yksi askel vähemmän kohti pysyviä höllennyksiä suomalaisessa turvapaikkajärjestelmässä, jota on viime aikoinakin käytetty häikäilemättömästi hyväksi, kuten olemme hyvin huomanneet. Mikäli turvapaikanhakija on saanut käännytyspäätöksen, on päätökseen lainvoimaiset syyt, ja prioriteettina pitää silloin olla henkilön maasta poistaminen, ei suinkaan maahanjäänti ja työllistäminen.

Arvoisa puhemies! On myös tärkeää muistaa, että työperäisen maahanmuuton ja turvapaikkasurffarien tilanteet eroavat täysin, ja tämän vuoksi turvapaikanhakijoille on syystä asetettu tiettyjä rajoitteita työntekeeseen. Maatalousyrittäjien etujärjestö MTK arvioi toukokuussa, että kausityöntekijöiden tarve on vielä noin 10 000 työntekijää tälle kesälle. Maahanmuuttoviraston mukaan karenssissa tällä hetkellä on noin tuhat turvapaikanhakijaa, jotka olisi mahdollista työllistää. Kaikki näistä tuskin olisivat soveltuvia nyt tarjolla oleviin työtehtäviin. Kun tästä vähennetään vielä ne, joille ilmainen ylläpito ja majoitus näyttäytyvät houkuttelevammalta vaihtoehdolta kuin suomalaisella pellolla raataminen, 10 000 työntekijän tarpeesta saadaan täytettyä korkeintaan muutamia kymmeniä. MTK onkin pyrkinyt täyttämään kiintiötä kotimaisilla työntekijöillä, mikä tässä työllisyystilanteessa olisi kin ilmeisen järkevä ratkaisu. Esimerkiksi monet opiskelijat ovat jäämässä vaille kesätyöpaikkaa, kun yritykset ovat ajautuneet lomautuksiin tai irtisanomisiin tässä vaikeassa taloustilanteessa.

Sen sijaan, että Suomen hallitus laittaisi kaikki panostuksensa siihen, että suomalainen sato saataisiin korjattua ja työtä etsiville suomalaisille löytyisi töitä, haluaa se keskittyä ideologisiin muutoksiin, joiden vaikutukset työllisyyteen ja huoltovarmuuteen jäisivät ainoastaan nimellisiksi mutta joiden vaikutukset turvapaikkajärjestelmään ovat murentavia. Me perussuomalaiset emme hyväksy sitä, että vihervasemmistolainen hallitus laittaa virkamieskoneiston ja eduskunnan resurssit muutaman kymmenen turvapaikanhakijan mahdolliseen työllistämiseen ja selkä käännetään suomalaisille työntekijöille. Me perussuomalaiset ihmettelemme, miten te, keskusta ja SDP, hyväksytte tämän.

15.48 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Todellakin ihmettelen tätä keskustan ajatusta siitä, että ensin ukrainalaisia on pakko saada tänne, koska suomalaiset eivät kykene näihin peltotöihin, ja että nyt sitten kuitenkin ehdotetaan, että sinne tulee kielteisen turvapaikan saanut irakilainen. Nyt logiikka puuttuu ihan täysin tästä hommasta.

Siitä on ollut puhetta, onko tämä vetovoimatekijä. Tämä on tasan varmasti vetovoimatekijä, koska Suomi on niin vetovoimainen maa, että viime viikollakin äiti alle 10-vuotiaitten lapsien kanssa autiomaassa käveli tuhat kilometriä, jotta tänne pääsi.

15.49 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt tulee vastauksia edustaja Pasi Kivisaarelle:

Sen lisäksi, että perussuomalaiset puolustavat Suomen maaseutua, perussuomalaiset puolustavat myös suomalaisia työntekijöitä ja oikeudenmukaisuutta. Meidän tavoitteenamme ei ole pelkästään saada ihmisiä hyödyllisten maataloustöiden pariin, vaan meidän

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

ensisijaisena tavoitteenamme on saada nimenomaan suomalaisille työntekijöille töitä ja sitä kautta edistää kotimaan työllisyyttä sekä maatalouden elinvoimaa.

On selvää, että turvapaikkajärjestelmää ei ole tarkoitettu keinoksi saada edullista työvoimaa hakemuksia vastaanottavaan maahan. Koko turvapaikkajärjestelmä perustuu siihen, että suojelua tarvitseva on oikeutettu suojeluun ja puolestaan korkeamman elintason perässä tulevat siirtolaiset käännytetään. Jos käännytettyä kuitenkin aletaan työllistämään täällä kotimassa, rapautetaan koko järjestelmän uskottavuutta.

Tässä säällittävässä saivartelussa muutaman kymmenen turvapaikanhakijan saamiseksi töihin ei ole kysymys mistään määräaikaisesta hankkeesta, sillä nyt luodaan selkeästi pohja sille, että tämä sama esitys tullaan vetämään läpi myöhemmin pysyväksi osaksi lainsäädäntöä, vetovoimatekijöiden luomiseksi turvapaikanhakijoille — heti kun keskusta on valmis kumartamaan vielä asteen verran enemmän vihreiden edessä.

Miksi te hallituksena teette tällaisia muutoksia lakiin, kun niillä ei omien sanojennekaan mukaan ole vaikuttavuutta työntekijöiden saamiseksi maataloille? Tämä on aivan yhtä tyhjän kanssa, ja silti te olette valmiita tuhlaamaan niin hallituksen kuin eduskunnan virkamieskoneiston ja kansanedustajien resurssit tähän, kun nyt aika pitäisi käyttää siihen, että saisimme suomalaisia työttömiä ja nuoria töihin ja samalla taattua sen, että satokauden työt saadaan tehtyä ja kotimaisen ruoan saanti taattua. Miksi te ette käytä tämän massiivisen päätöksentekokoneiston resursseja turvapaikkalöysennysten sijaan opiskelijoiden opintotuen tuloajan nostamiseen, jotta he voisivat tehdä enemmän töitä? Siinä meillä on sellaisia kesätyönuoria, jotka odottavat, että saisivat tehdä enemmän töitä, mutta eivät voi, sillä heille on asetettu raja siihen, kuinka paljon he saavat tienata ennen kuin menettävät tukensa.

Tämän lain käsittely on oikeastaan varoitus keskustalle. Kuinka alas te olette valmiita vajoamaan, ja kuinka iso viesti meidän täytyy maakuntiin lähettää?

Yleiskeskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Äänestys tapahtuu tässä istunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään ja istuntoa jatketaan kello 15.55.

Täysistunto ja asian käsittely keskeytettiin kello 15.52.

Täysistuntoa ja asian käsittelyä jatkettiin kello 15.56.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan klo 15.52 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

80 a §

Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 2 mukaisen ehdotuksen pykälämuutoksineen.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Talvitien järkevää ja perusteltua esitystä.

Mari-Leena Talvitie ehdotti Mia Laihon kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mari-Leena Talvitien ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 31, ei 11, tyhjiä 7; poissa 150 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 65/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 12/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.57 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan voisi sanoa, että tämä on jatkoa näihin paketteihin, joista tuossa äskenkin äänestettiin, eli pyritään helpottamaan väliaikaisesti työn vastaanottamista, tässä tapauksessa sillä tavoin, että tätä työttömyysetuuden suojaosaa halutaan korottaa.

Erityisen merkittävää tässä on se, että tässä halutaan huomioida myös nämä yrittäjät, jotka saavat soviteltua päivärahaa, myöskin heitä tämä uudistus koskee. Tuossa lähetekeskustelussa jo totesinkin, että tämän lain tarpeellisuus osoittaa sen, miten tarpeen meillä Suomessa kaiken kaikkiaan on lähteä tätä sosiaaliturvauudistusta tekemään. Tässä nähdään juuri se, että kun suojaosuutta korotetaan, niin silloin on mahdollisuus lisätä työn kannustinta elikkä työn vastaanottamisen kannustavuutta. Siinä mielessä tämä sosiaaliturvan remontti on varsinaisesti se, missä mielestäni näihin suojaosiin ja vastaaviin tulisi sitten erityisesti perehtyä. Mutta tämäkin laki on määräaikainen ja tarkoitettu nimenomaan helpottamaan nyt esimerkiksi puutarha-alan ja maatalouden kausityöntekijöitten saamista.

15.59 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Vaikka työmarkkinoilla on levottomuutta ja epäselvyyttä tulevaisuudesta, on monilla aloilla kuitenkin myös työvoiman tarve. Paine kohdistuu vähintään osa-aikatyöhön, jolloin palkkaamiseen ja työn vastaanottamiseen tehtävät huojennukset ovat hyvin perusteltuja.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Työnhakijat ja esimerkiksi kausityön työpaikat on saatava kohtaamaan. Tarvitsemme erityisesti nyt kotimaista työvoimaa kausitöihin. Siihen on selkeät ja ymmärrettävät perustelut. Koronavirus on aiheuttanut kotimaisen työttömyys- ja lomautusaallon. Tällöin kaikki se työ, mitä ikinä onkaan tarjolla, on arvokasta.

Nämä esitykset ovat hallituksen neljän kohdan toimenpideohjelman, jolla tavoitellaan helpotusta meidän jokaisen tiedossa olevaan ongelmaan kausityöntekijöiden saatavuudesta.

Esityksellä vastataan kokoaikatyön vastaanottamisen tuen tarpeeseen silloin, jos työpaikka sijaitsee etäällä työttömän kotipaikasta, kuten maatalouden kausityön ollessa kyseessä usein tilanne juuri on. Keinona on siis liikkuvuusavustuksen väliaikainen muuttaminen. Liikkuvuusavustusta voitaisiin väliaikaisesti siis maksaa kokoaikatyöhön, jos henkilön päivittäiseen työhön liittyvän matkan kesto työn alkaessa ylittää keskimäärin kaksi tuntia, nykyisen kolmen tunnin sijasta.

Puhemies! Samaan aikaan tuetaan työttömien taloudellisia mahdollisuuksia ottaa vastaan osa-aikatyötä tai lyhytkestoista työtä, kun kokoaikatyötä ei välttämättä siis ole tarjolla. Tähän mielestäni hyvä keino on työttömyysetuuden suojaosan korottaminen, eli sen osuuden ansioista, jota ei huomioida maksettaessa työttömyysetuutta. Työttömyysetuuden suojaosaa siis korotettaisiin väliaikaisesti nykyisestä 300 eurosta 500 euroon kuukaudessa.

Puhemies! Lakiehdotuksen tarkoituksena on väliaikaisesti lisätä työllistämisen kannusteita huoltovarmuuden turvaamiseksi poikkeusolosuhteissa maa- ja metsätalouden toimialan kannalta kriittisissä tehtävissä mutta myöskin laajemmin tukea työn vastaanottamista ja tuensaaajien taloudellista tilannetta koronaepidemian vaikutusten vallitessa.

16.02 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Elämme koronaepidemian vuoksi aikoja, joiden seurauksena moni suomalainen on joutunut työttömäksi tai lomautetuksi useista eri syistä. Hallitus on esittänyt viime kuukausien aikana useita merkittäviä keinoja, joilla ihmisten toimeentulo on pystytty turvaamaan näinä vaikeina aikoina, ja siitä haluan hallitusta erityisesti kiittää. Moni toimi on ollut oikea-aikainen ja tukenut ihmisiä selviämään näiden vaikeiden aikojen yli.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan työttömyysetuuden suojaosan korottamista väliaikaisesti nykyisestä 300 eurosta 500 euroon kuukaudessa. Näillä muutoksilla tuetaan taloudellisesti osa-aikaisen työn ja lyhytkestoisen työn vastaanottamista. Muutos hyödyttää laajasti sekä työnhakijoita että työvoiman puutteessa kipuilevia yrityksiä sektorista riippumatta.

Lisäksi työpaikan ja kodin välistä liikkuvuusavustusta saa nyt nykyistä helpommin. Esityksen mukaan avustusta saa, kun päivittäiseen työmatkaan kuluu kaksi tuntia tai jos työntekijä muuttaa vastaavalla etäisyydellä työn takia. Tämä esitys on erinomainen siitä syystä, että tuki voi erityisesti pehmentää työn vastaanottamista, sen taloudellisia vaikutuksia, silloin, jos henkilö väliaikaisesti siirtyy asumaan työpaikan lähelle mutta säilyttää varsinaisen asuntonsa.

Arvoisa puhemies! On korostettava, että kyseessä on väliaikainen muutos työttömyysturvalakiin. Olen samaa mieltä siitä, että lakiehdotuksen vaikutuksia työmarkkinoihin tulee seurata tarkasti, kuten valiokuntakin edellyttää. Tämän esityksen valmistelussa on ymmärrettävästi edetty nopeasti, minkä vuoksi kaikkia vaikutuksia ei ole kyetty arvioimaan riittävän laajasti etukäteen. Tästä syystä haluankin sanoa vielä sen, että harmittavaa, valitettavaa on se, että tällä aikataululla ei ole keretty tekemään vastaavia muutoksia asumis-

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

tukeen eikä toimeentulotukeen, minkä vuoksi osa esityksen hyödyistä putoaa pois. Tästä syystä toivoisinkin, että nämä huomioitaisiin ainakin kuntien täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä, ja toivoisinkin, että voisiko mahdollisesti ministeriö laittaa tähän liittyvän ohjeistuksen kuntiin. Tämän lisäksi asumistuen ja toimeentulotuen merkitykset tulee huomioida, kun arvioidaan lakiesityksen vaikutuksia ja seurannaisuuksia.

Työllisyyttä edistäessämme meidän tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota nuoriin. Heidän asemansa työmarkkinoilla on muita heikompi, ja epidemian myötä asema vain kurtistuu muun muassa kesätyöpaikkojen [Puhemies koputtaa] vähentämisen myötä. Seuraavaksi meidän tulee keskittyä siihen, kuinka mahdollistamme vaikeinakin aikoina nuorillemme ne elintärkeät ensimmäiset työkokemukset. Nyt on aika panostaa meidän tulevaisuuden osaajiin ja tekijöihin.

16.05 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä oleva esitys liittyy maa- ja puutarhatiloilla tarvittavan kausityövoiman saatavuuden turvaamiseen ja kotimaisen työvoiman kannusteisiin. Lakiehdotuksen tarkoituksena on väliaikaisesti lisätä työllistymisen kannusteita huoltovarmuuden parantamiseksi poikkeusoloissa mutta myös laajemmin väliaikaisesti tukea työn vastaanottamista ja tuen saajien taloudellista tilannetta koronaepidemian vaikutusten vallitessa.

Esityksessä ehdotetaan, että liikkuvuusavustusta voitaisiin väliaikaisesti maksaa koko-aikatyöhön, jos henkilön päivittäiseen työhön liittyvän matkan kesto työn alkaessa ylittää keskimäärin kaksi tuntia nykyisen kolmen tunnin sijasta tai henkilö muuttaa vastaavalta etäisyydeltä työn takia. Muutos ei koskisi työhön liittyvää koulutusta. Osa-aikatyöhön liittyvään liikkuvuusavustukseen ei esitetä muutosta.

Samaan aikaan tuetaan työttömien taloudellisia mahdollisuuksia ottaa vastaan osa-aikatyötä tai lyhytkestoista työtä tai palata työhön osittaisesti tilanteessa, jossa koko-aikatyötä ei vielä välttämättä ole tarjolla. Keinona on väliaikaisesti korottaa työttömyysetuuden sovitelun suojaosaa eli sitä osuutta ansioista, jota ei huomioida maksettaessa soviteltua työttömyysetuutta. Työttömyysetuuden suojaosaa korotettaisiin väliaikaisesti nykyisestä 300 eurosta 500 euroon kuukaudessa ja 279 eurosta 465 euroon neljän kalenteriviikon aikana.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinoilla vallitsee työllistymisen tukemisen kannalta kahtalainen tilanne. Huoltovarmuuden kannalta keskeiseen maatalouden toimintaan tarvitaan työntekijöitä, ja tämä työ voi olla kokoaikaista tai osa-aikaista. Avainasemassa kotimaisen työvoiman osalta on työnhakijoiden hakeutuminen avoimiin työpaikkoihin ja työnantajien palkkaamista koskevat perusteet ja ratkaisut. Työnhakijat ja kausityön työpaikat eivät kuitenkaan sijaitse samalla alueella. Toisaalta laajamittaisista rajoitustoimista seuranneet muiden alojen lomautukset ja työttömyys eivät välttämättä pääty välittömään kokoaikatyöhön palaamiseen vaan työnantajien mahdollisuudet tarjota työtä saattavat johtaa työn osittaisuuteen.

Toivotaan, että esitetyillä kannusteilla on osaltaan suotuisa vaikutus maatalouden työvoimapulaan.

16.08 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan työttömyysetuuden suojaosaa korotettavaksi väliaikaisesti nykyisestä 300 eurosta 500 euroon kuukaudessa ja 279 eurosta 465 euroon neljän kalenteriviikon aikana. Näillä muutoksilla tuetaan taloudellisesti osa-aikatyön ja lyhytkestoisen työn vastaanottamista paitsi maa- ja puutarhatilojen kausityössä myös muussa työssä.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jossa tämä esitys käsiteltiin, otettiin mietinnössä kantaa myös liittyen nuoriin ja nuorten kesätöihin. Valiokunta piti lisäksi tärkeänä, että koronavirusepidemian vaikutuksia nuorten kesätyöpaikkojen riittävyyteen ja tilanteeseen seurataan tarkoin, ja tämä on erityisesti huomionarvoinen asia. Asiantuntijalausunnoissa kävi ilmi, että tämä esitetty tukimalli ei helpota nuorten kesätyöpaikkatilannetta ja että nuorten ja opiskelijoiden palkkaamiseen tarvittaisiin määräaikainen työkalu. Tämä olisi mahdollista toteuttaa ottamalla määräaikaisesti käyttöön palkkatuki myös nuorille ja opiskelijoille sekä kotiutuville varusmiehille, eli heidätkin nostettiin esiin asiantuntijalausunnoissa. Tässä nuorisopalkkatuessa ei olisi edeltävää työttömyysvaatimusta, ja se kohdennettaisiin työntekijälle. Tässä olisikin hallitukselle hyvä ehdotus: ottaa käyttöön tämä malli, joka edistäisi nuorten työllistymistä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat vahvasti olleet nuorten työllistymisen kannalla. Teimme jo vuosia sitten Espoon valtuustossa esityksen, jolla nuorten kesäsetelin ikäraja laskettiin, jotta yhä useampi nuori saisi sen käyttöönsä.

Meistä jokainen voi vaikuttaa siihen, että nuoret saavat kesätöitä. Olen esimerkiksi itse palkkaamassa nuoria maalaushommiin ja kotitaloustöihin kesän ajaksi ja esittäisinkin hallitukselle ehdotusta, että miten olisi mahdollista, että yhä useampi kotitalous pystyisi palkkaamaan nuoria. Muun muassa Espoo maksaa 300 euron kesäsetelin, jos yritys palkkaa nuoren. No jos kotitalous palkkaa, niin kotitalous ei tietenkään pysty tätä kesäseteliä hyödyntämään eikä vähentämään, koska ei ole Y-tunnusta. Miten olisi mahdollista, että myös kotitaloudet voisivat palkata vaikkapa tämän kesäsetelin turvin nuoria kesätöihin? Tämä olisi erittäin tärkeä kiireellisesti viedä läpi ja juurikin tänä aikana, kun yhä useamman nuoren nenän edestä on ovi suljettu ja työtä ei ole. Tämä on erittäin helppoa myös kotitaloudelle: 10 työpäivää, 50 tuntia, palkka kesäsetelin verran — se 350 euroa, mikä on minimipalkka — ja kotitalous ilmoittaa vain tulorekisteriin tiedot siitä, että on palkannut nuoren ihmisen. Helppoa ja kätevää ja kannattavaa, kannustaa nuoria, ja suosittelen myös muille ottamaan käyttöön tämän mallin, jonka itse tänä kesänä otan.

16.11 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Muutama kommentti tästä mietinnöstä, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta on viime viikolla käsitellyt ja joka on tässä pohjana.

Totesin äskeisessä keskustelussa, joka kesti parisen tuntia, että tällä nyt käsiteltävällä asialla on todennäköisesti enemmän työvoiman tarjonnallisia vaikutuksia kuin sillä asialla, josta äsken keskustelimme, ja tämä varmaan tullaan näkemään.

Toinen asia: Kollegat sosiaali- ja terveysvaliokunnasta ovat tässä referoineet hyvin tämän lain sisällön, joten itse en käytä siihen aikaa. Tässähän kolmella eri keinolla yritetään nyt sovittaa väliaikaisesti yhteen sosiaaliturvaa ja työstä saatavaa palkkaa. Kuten edustaja Essayah totesi, tämä on tietenkin pienen pieni kajoaminen niihin suuriin kysymyksiin, jotka meillä ovat suomalaisessa hyvinvointipolitiikassa nyt esillä. Ehkä sen takia on hyvin tärkeitä, että tämänkin vaikutuksia voitaisiin seurata.

Kun me valiokunnassa tätä ensimmäisen kerran käsitelimme ja kuulinme asiantuntijaa muun muassa sosiaali- ja terveysministeriöstä, kysyin, voiko tällä olla mitään kielteisiä vaikutuksia työmarkkinoille. Mieleeni nimittäin tuli, voiko tästä seurata se, että jotkut työnantajat pyrkivät käyttämään tätä kielteisessä mielessä hyväksi sillä tavalla, että tarjotaan hyvin vähäistä työtä hyvin pienellä palkalla ajatuksella, että kun kuitenkin voi saada työttömyyskorvausta ikään kuin toisella kädellä, niin sitten tyytyy siihen hyvin vähäiseen ansioon, minkä tätä kautta voi ansaita — siihen 500 euroon kuukaudessa — ilman, että se

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

vaikuttaa työttömyyskorvaukseen. No, asiantuntija Maisonlahti STM:stä vakuutti, että tämä on ehkä aiheeton pelko. Mutta tässäkin mielessä seuranta olisi kyllä erittäin tärkeätä, koska vaikka lähtökohtahan tässä on tietysti tavattoman positiivinen, niin itselläni tuli mieleen, voiko olla myös arvaamattomia sivuvaikutuksia tällä ehdotuksella.

16.13 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edellisessä kohdassa käytiin keskustelua laittomasti maassa olevien turvapaikanhakijoiden ottamisesta töihin maataloille. Annoin jo aika paljon kritiikkiä siitä ideologisesta vääntämisestä.

Nämä ovat nyt niitä ehdotuksia, mitä minäkin toivoisin täällä näkeväni, ja näitä minä kyllä kannatan. Näissä oikeasti haetaan ratkaisua esimerkiksi meidän ongelmaamme maataloilla.

Sen verran tietysti täytyy kompata vielä, että edustaja Juvonen esitti äsken äärettömän hyvän ehdotuksen nuorten työllistämiseksi. Se olisi todella hyvä asia vielä tähän nupiksi, vaikka se ei juuri tähän suoranaisesti nyt kuulukaan.

Mutta todellakin haluan kertoa nyt, että tuen hallitusta tässä todella hyvässä esityksessä. Tuokaa tällaisia esityksiä lisää, niin mekin pysymme vähän hiljaisempina.

16.14 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Tällä lakiesityksellä pyritään korvaamaan koronan aiheuttamia ongelmia ennen kaikkea tänne maatalouden puolelle. Jossakin yhteydessä on ollut puhetta juuri samantyyppisestä asiasta elikkä tämän työttömyysetuuden säilyttämisestä, vaikka työllistyykin, muutaman kuukauden ajan, elikkä olisi tavallaan tämmöinen porkkana siinä, että kun lähdän töihin, niin myös säilytän työttömyysetuuden. Ja tässä nyt on vähän samaa ajatusta, tai aika pitkällekin. Tässä vielä korotetaan tätä etuutta 300 eurosta tuonne 500 euroon, ja tämä on mielestäni todella hyvä porkkana, että voi myös tämän verran sitten ansaita, niin että ei kumminkaan menetä sitten työttömyysturvaansa.

Toisaalta myös tämä liikkuvuusavustus on tässä merkittävästi huomioitu, ja sekin vaikuttaa positiivisesti tähän mahdolliseen työllistymiseen.

Kaiken kaikkiaan, niin kuin edelliseltäkin olivat keskustelua tästä, maatalouden puolella ja puutarhataloudessa ja myös liittyen näihin metsämarjoihin, mitkä hyvinkin tutkitusti vaikuttavat ihmisten terveyteen positiivisesti, suomalaisten työntekijöitten lisäksi tarvitaan myös ulkomaalaista työvoimaa. Ensisijaisesti tietenkin on tärkeätä, että me työllistämme ne suomalaiset työntekijät, ja täällä on nuoret mainittu — myös maa- ja metsätalousvaliokunnassa on keskusteltu siitä, mikseivät nuoret tartu tähän ja lähde hakemaan kokemusta sieltä maataloudesta. Siellä on semmoisiakin töitä, joita pystyy hyvinkin näppärästi tekemään, ja tällä tavalla he saisivat sitten myös kokemusta työstä.

Kaiken kaikkiaan tervetullut esitys, ja toivotaan, että tämän vaikutukset ovat nyt sitten aikaansaavia ja pystytään tällä tavalla turvaamaan meidän huoltovarmuutemme maatalouden ja puutarhatalouden tilojen osalta. — Kiitos.

16.17 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä työttömyysetuuden suojaosan nostaminen selvästi, niin kuin puheenvuoroissa täällä on todettu, on hallitukselta nopea toimi tähän kriittiseen tilanteeseen, ja sillä me voisimme ennen kaikkea kausityövoimaa saada maatalouteen, ja se voisi olla keino myöskin nuorten työllistymiseen.

Tätä vähän on pohdittu monella tavalla, että nyt kun tätä näinkin reilusti nostetaan tässä, niin kuinka paljon tästä olisi itua järjestelmälle, joka saattaisi olla jopa pysyvä. Ainakin siinä suhteessa siinä on itua, niin kuin monissa näistä avauksista, joita nyt tässä koronakriisin

aikana meillä on tehty — uudentyyppistä yhteiskunnallista toimintaa ja uudentyyppisillä pelisäännöillä toimitaan — että niistä on aivan varmasti oppimista. Tämä on hyödyllinen ajatus, että me otamme ja avoimemmalla silmällä katsomme, miten järjestelmät toimivat. Täällä muistaakseni ainakin edustaja Lindénin, ja monissa muissakin, puheenvuorossa on tullut esille se, että hyvin tarkka seuranta kannattaa nyt tehdä sen suhteen, miten tällainen järjestelmä toimii, koska sitten vastaisuuden varalle, kun tehdään pysyvää lainsäädäntöä, siitä saattaa olla aidostikin hyötyä.

Tässä kohdassa tietysti tämä suojaosuuden nostaminen tuntuu houkuttelevalta pysyvänä järjestelmänä siltä osin, että se mahdollistaa osa-aikatyöhön osallistumisen, se mahdollistaa, niin kuin sanottu, pienen tulon saamisen ja vähän suuremmankin tulon saamisen ilman, että työttömyysetuutta menettää, mutta mitä suuremmaksi tämä suojaosuus tulee, niin sehän tulee sitä lähemmäksi sitä ideaa, mikä täällä nyt on ollutkin tietysti vuosia jo keskuudessaamme, kun me puhumme kansalaispalkasta tai perustulosta, joka sekin, arvoisa puhemies, omasta mielestäni saattaisi olla tutkimisen arvoinen asia, se, onko meillä varaa mahdollisesti yksinkertaistaa näitä tukijärjestelmiä ja rakentaa sellainen tavallaan perustoi-meentulon pohja kaikille suomalaisille, ja siinä mielessä se olisi sitten aktivoivaa eikä passivoivaa, niin kuin monet siitä sanovat. Tästä ei lopullista näkemystä ole vielä kenelläkään, ei minullakaan, mutta ainakin tässä kohdassa nyt on kiintoisa yritys, kun tämän suojaosuuden nostolla saadaan tämmöinen laboratoriotilanne. Toivoisin, että tätä huolella seurataan.

16.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin, kuten edustaja Laakso tuos-
sa totesi: tuokaa, hyvä hallitus, enemmän tällaisia esityksiä. Nämä ovat hyvin rakentavia, ja
näitä on helppo myös tukea.

Arvoisa puhemies! On hyvä asia, että tässä hallituksen esityksessä erityisesti tuetaan si-
tä, että on mahdollista ottaa vastaan myös muuta työtä kuin tätä maa- ja puutarhatilojen
kausityötä. Näen sen hoitajana erittäin merkittävänä, koska henkilö voi hakeutua myös esi-
merkiksi hoitoalalle, jossa on huutava pula työntekijöistä. Jälleen kerran edessämme on
pitkä kuuma kesä, ja sieltä työkentältä puuttuu työntekijöitä, puuttuu lähihoitajia, puuttuu
sairaanhoitajia. Olisi todella hieno asia, että tämä hallituksen esitys vastaisi myös tähän
huutoon.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää kiitoksista. Muistan, kun puheenjohtajamme
Jussi Halla-aho esitti täällä keskustelussa, että perussuomalaiset esittävät mallia, että hen-
kilö, joka on lomautettu tai työtön, voisi työskennellä menettämättä sosiaaliturvaetuuttaan,
ja pääministeri Marin kiitti esityksestä ja sanoi, että ”tämänkin me otamme ja kuulemme
sen”. Meistä tuntuu siltä, että todellakin meidän ideamme kuultiin, koska tämä hallituksen
esityshän on samankaltainen, eli helpottaa ja auttaa sitä henkilöä hakeutumaan sinne työ-
hön, ja sitten tässä suojaosaa korotetaan nykyisestä 300 eurosta 500 euroon. Tämä on juuri
sitä parasta politiikkaa, kun voimme tehdä yhdessä ja rakentavasti, ja on hyvä, että myös
opposition esityksiä kuullaan.

Nyt toivoisin erityisesti, kun täällä meidän mietinnössämme mainitaan myös nämä nuo-
ret ja heidän työtilanteensa seuraaminen tämän koronaviruksen aikana, että hallitus todella-
kin seuraisi tarkalla korvalla ja silmällä sitä, mikä on nuorten työllistymistilanne tänä ke-
sänä ja miten se vaikuttaa heidän taloudelliseen tilanteeseensa. Se pienikin raha on erittäin
tärkeä näille nuorille, ja pienestäkin rahasta ollaan valmiita lähtemään töihin.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Todellakin sehän, jos kotitalous voisi työllistää vaikkapa sillä kesäsetelin arvolla ja pysyisi sen sitten myöhemmin vähentämään ja käyttämään hyödykseen, olisi aivan mahtava kädenojennus kotitalouksille ja myös nuorille, koko yhteiskunnalle. Siinä me ottaisimme kaikki yhdessä kopin ja tukisimme nuoria. Aivan varmasti meillä Suomessa on sellaisia kotitalouksia, joihin koronakriisi ei ole niin kovasti iskenyt, ja he voisivat palkata nuoren siitä naapurista kesätöihin.

Tämä on nyt sellainen sydämenasia, ja koen, että yhä useampi meistä voisi näin tehdä. Itse ainakin toimin näin ja pidän sitä tärkeänä sille nuorelle ihmiselle: hän saa työtodistuksen, ja se on hänelle kuin rahaa pankkiin, kun hän pystyy kertomaan, että on ollut töissä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 78/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.23 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kyseessä on valiokunnan yksimielinen mietintö liittyen Kevan hallintorakenteen ja organisaation, voisiko sanoa, läpinäkyvyyden ja toiminnallisuuden parantamiseen, ja oikeastaan ainut asia, mihin täällä varsinaisesti on tehty muutoksia, liittyy tilintarkastajan valintaan, josta todetaan, että valtiovarainministeriö asettaa enintään kuudeksi tilikaudeksi kerrallaan tilintarkastajan Kevan tiliä ja hallintoa tarkastamaan.

Arvoisa puhemies! Todellakin yksimielinen hallinnollinen uudistus, ja muistan tuolta lähetekeskustelusta, että tämä liittyi siihen, että kun sote-lait silloin viime keväänä ennen vaaleja kaatuivat, niin tämä osio olisi niitten mukana jäänyt voimaan saattamatta. Kuitenkin sen voimaan saattaminen on tarpeellinen, ja siksi tämä on tuotu tänne saliin, vaikka voisi pohtia, onko tämä varsinaisesti koronalainsäädäntöön liittyvä. Mutta tämä on siis näitä sote-lainsäädännön mukana kaatuneita lakeja, jotka on kuitenkin syytä saattaa voimaan.

16.24 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö on meillä tässä käsittelyssä, ja esityksen tavoitteena on muuttaa Kevan hallintorakennetta paremmin vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Kevan valtuutettujen rooli olisi esityksen mukaan valvonnallinen, mutta lisäksi se päättää muun muassa jäsenyhteisöjen mak-suosuuksista, vahvistaa tilinpäätöksen, myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille ja hyväk-

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

syy Kevan talousarvion. Hallituksen roolia vahvistetaan suhteessa valtuutettuihin, ja hallituksella olisi yleistöimivalta hoitaa Kevan asioita.

Hallituksen keskuudesta asetettavan tarkastus- ja riskienhallinvaliokunnan tehtävänä on valvoa taloudellista raportointia, sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan riittävyyttä ja asianmukaisuutta. Osana riskienhallintaa tehtävä riskiarvio on laadittava säännöllisesti, ja sitä on päivitettävä riskien oleellisesti muuttuessa. Erillinen tarkastus- ja riskienhallintavaliokunta tukee uuden sääntelyn tehokasta toteutumista.

Arvoisa puheenjohtaja! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitää Kevan organisaatorakenteiden nykyaikaistamista ja johdon eri tasojen roolien selkeyttämistä perusteltuna. Esitys hyväksyttiin yksimielisesti. Tämä on todellakin hallinnollinen muutos eikä sillä tavalla myöskään aiheuttanut valiokunnassa mitään pitkäaikaista käsittelyä vaan meni sujuvasti ja hyvin yhteistyössä.

16.25 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Tässä kollegat ovat hyvin tämän lain sisällön edellä kuvanneet, joten en käytä aikaa siihen. Tarkoitus ei ole myöskään käynnistää nyt tässä mitään laajaa eläkepoliittista debattia, mutta haluaisin todeta siinä valossa, että olen pitkään Kevan työelämän kehittämistyöryhmän puheenjohtajana, että nimenomaan tämä näkemys, että eläkevakuutusyhtiössä tarkastellaan sitä työtä, sitä työelämää, jossa ne tulevat eläkkeensaajat ja sillä hetkellä eläkkeensä maksajat ovat, on erittäin tärkeä näkökulma.

Kevahan vastaa tällä hetkellä yli 400 000 tällä hetkellä työssä olevan kunnallisen työntekijän tulevasta eläketurvasta ja sen lisäksi tietysti sadoistatuhansista niistä, jotka saavat eläkettä, mutta myös valtion ja kirkon eläketurvasta. Tämä näkemys suomalaisen sosiaaliturvan tulevaisuuden kannalta ja työssä jatkamisen ja siellä motivoituneen tapahtuvan työn kannalta on erittäin tärkeä, että me kehitämme työelämää niin, että ihmisten työssäolo pitenee, ja sillä saamme pidettyä balanssissa tämän meidän sosiaaliturvajärjestelmämme. Tässä esityksessähän todellakin, niin kuin edellä todettiin, käsitellään vain tätä Kevan hallinnollista rakennetta, mutta sillä on myös yhteyksiä tähän laajempaan kokonaisuuteen.

16.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kun me puhumme Kevasta ja Kevan hallintorakenteen muuttamisesta, yhtenä suurena kysymyksenä siinä taustalla on se, että Kevasta haluttaisiin asteittain luoda yksi osan työeläkeyhtiöjärjestelmään, kun tähän saakka se on ollut julkisella puolella toimiva, ja sillä tavalla tämän rahastoinnin määrälläkin, jota Kevan puitteissa tehdään, on rajansa. Se on noin 25 prosenttia siitä eläkevastuusta, mikä laskennallisesti on olemassa.

Jos Keva liitetään työeläkeyhtiöjärjestelmään sen yhdeksi uudeksi osaksi tai sulautetaan työeläkeyhtiöihin, niin tämä tie, että me siirrämme eläkevastuun hoitamisen yhä enemmän näille yksityisille yhtiöille, on outo tilanne, koska maailmassa yksinkertaisesti ei ole olemassa muita maita, joissa lakisääteistä työeläketurvaa hoidetaan yksityisten yritysten kautta. Tässä suhteessa, jos todellista muutosta tehdään — ja nyt en rupea siitä puhumaan pidemmälle, totean ainoastaan tämän — eli olisi yksi julkinen työeläkeyhtiö, jossa toimii yksityisellä sektorilla yksi puoli ja toinen toimii julkisella sektorilla, niin silloin kaksi olisi riittävä, kun sen sijaan, kuten Finanssivalvonta moneen kertaan on todennut, tämä on kallis järjestelmä Suomessa, että meillä on viisi suurta ja parisenkymmentä pientä työeläkekassaa ja työeläkeyhtiötä. Se on hallinnollisesti kallis järjestelmä, koska siinä tehdään lakisääteisiä tehtäviä. Siellä ei ole aitoa kilpailua olemassa itse sen tehtävän suhteen.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Tämä Kevan rakennemuutos tältä osin minusta on huolestuttava suunta, jos ei se johda siihen, että me loppujen lopuksi vedämme kaikki yhteen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 102/2019 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä maatalouden luopumistuen ansiotulorajan covid-19-epidemian johdosta sovellettavista väliaikaisista menettelyistä

Hallituksen esitys HE 76/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.29 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tästä lakiesityksestä voisi sanoa, että tämä on oikeastaan tämän päivän kolmas lakiesitys, jolla pyritään nimenomaan auttamaan siinä, että tuolla maatilatalouden ja puutarhatalouden puolella saataisiin nyt kausityöhön henkilöitä, ja tässä nyt sitten käännytään niitten henkilöitten puoleen, jotka ovat maatalouden luopumistuen piirissä, ja luopumistuen ansiotulorajoja nyt sitten korotetaan, jotta on mahdollisuus olla tarvittaessa maatilatalouden ja puutarhatalouden työtehtävissä.

Taisinkin lähete keskustelussa todeta, että monesti, kun puhutaan eri alojen avainhenkilöistä, meillä ensimmäisenä on mielessä it-firmojen johtajat ja muut vastaavat asiantuntijat mutta yhtä lailla voidaan sanoa, että tässä on kysymys maatilatalouden, puutarhatalouden avainhenkilöistä, jotka ovat jo luopumistuen piirissä mutta tässä tilanteessa ovat valmiita tulemaan avittamaan, ja siksi on tärkeää, että autamme sitten siinä, että tämä luopumistuki ei tule esteeksi työtehtävien vastaanottamiselle.

16.30 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Juuri niin kuin edustaja Essayah tuossa aikaisemmin totesi, tällä pyritään helpottamaan koronan takia maatalouteen työntekijöitten saamista.

Todellakin kun on tämmöinen, joka on luopumistukeen oikeutettu, niin hänen ansiotyönsä on tietyllä tavalla rajoitettua, ja nyt tässä pyritään siihen, että hän ei menetä sitä oikeutta, että on mahdollisuus tehdä myös maataloudessa töitä. Täällä on varmasti semmoisiakin, joilla saattaa olla jopa koulutusta sairaan- ja terveydenhoidon alalle, ja he voivat työllistyä myös siellä.

Pöytäkirja PTK 84/2020 vp

Tietyllä tavalla vaikutetaan huoltovarmuuteen ja tietenkin epidemian hoitotilanteeseen. Erittäin tervetullut, ja yksimielisenä tämä maa- ja metsätalousvaliokunnassa hyväksyttiin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 76/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taimiaineistolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 6/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.6.2020 pidettävään täysistuntoon.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle ammattipätevyyden tunnustamista koskevan direktiivin täytäntöönpanon täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.6.2020 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 3.6.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.33.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola